

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra muzikologie

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Obsahová analýza časopisu Rock & Pop
se zaměřením na charakter české populárně hudební scény v 90. letech

autor: Veronika Bartlová

vedoucí práce: Mgr. Jan Blüml, Ph.D.

studijní program: Muzikologie

Olomouc, 2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne 27. listopadu 2022

Děkuji Mgr. Janu Blümlovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky, bez kterých by tato práce nevznikla.

1 Obsah

2	Úvod.....	3
3	Stav pramenů a literatury	4
4	Historické souvislosti.....	7
4.1	Zahraniční hudba v Československu	7
4.2	Státní hudební průmysl	8
4.3	Jazyk hudební produkce	8
4.4	Změny po listopadu 1989.....	9
4.5	Hudební průmysl po roce 1989.....	9
4.6	Média po roce 1990.....	10
4.7	Návrat k české hudbě	11
5	Historie časopisu Melodie.....	11
6	Historie časopisu Rock & Pop.....	14
6.1	Příprava nového časopisu	14
6.2	První ročník.....	15
6.3	Finanční problémy	16
6.4	Personální změny a založení akciové společnosti.....	18
6.5	Rock &... s. r. o. a Muzikus.....	19
6.6	Od roku 2000 po současnost.....	19
7	Obsahová analýza.....	21
7.1	Technické údaje.....	22
	Počet stránek a čísel.....	22
7.2	Pravidelné rubriky	23
7.3	Vývoj redakce	25
	Redakce časopisu v ročníku 1999	30
7.4	Hudba z hlediska žánrů.....	31
	Kvantitativní porovnání.....	31
	Korespondence s dobovými sociologickými průzkumy	33
7.5	Hudba z hlediska země původu.....	38
7.6	Hudba z hlediska zmiňovaných interpretů a kapel.....	45
	Ročník 1991	45
	Ročník 1999	48

7.7	Hudba z hlediska literárních žánrů.....	52
	Počet článků o interpretech.....	52
	Počet rozhovorů.....	54
	Počet recenzí.....	56
	Hodnocení recenzí.....	58
	Zastoupení žánrů v literárních útvarech.....	64
	Interpreti uvedení v rozhovorech – rozdělení podle žánru.....	65
	Interpreti uvedení v recenzích – rozdělení podle žánru.....	66
8	Závěr.....	67
9	Anotace.....	69
10	Shrnutí.....	70
11	Summary.....	71
12	Résumé.....	72
13	Seznam pramenů a literatury.....	73
13.1	Prameny.....	73
13.2	Literatura.....	75

2 Úvod

Devadesátá léta dvacátého století byla v mnoha ohledech v naší zemi výjimečná. Nově nabytá svoboda vytvořila prostor pro kreativní uplatnění snad ve všech odvětvích lidského konání. Nejinak tomu bylo i v hudbě a v oblastech s ní souvisejících. Po mnoha dekadách se tak mohla konečně začít svobodně rozvíjet periodika zaměřená na různé hudební žánry. Jedním z těchto periodik byl i časopis *Rock & Pop*, kterému se věnuje tato bakalářská práce.

Práce systematicky popisuje obsah čísel časopisu *Rock & Pop* vydávaných v devadesátých letech dvacátého století a zjišťuje, jaké převládalo jeho stylově žánrové složení. Dále se práce věnuje transformaci kultury a hudebního vnímání obyvatel naší země po roce 1989. Sleduje také, jaký poměr zaujímala zahraniční populární hudba k hudbě české, a které zahraniční země byly v časopise zastoupeny.

Primárním pramenným zdrojem pro tuto práci jsou originály časopisů *Rock & Pop* vydávané v letech 1991 až 1999. Získání ročníků z devadesátých let nebylo vůbec snadné. Časopis si totiž není možné zapůjčit v knihovnách absenční formou. Musela jsem tedy kontaktovat a osobně navštívit několik soukromých prodejců, z nichž nejvzdálenější byl v Jižních Čechách. Údaje potřebné pro stanovení závěrů práce jsem z uvedených ročníků časopisu získala ručním procházením jednotlivých čísel. Tato data jsem pak zpracovala ve formě grafů a kontingenčních tabulek v tabulkovém procesoru MS Excel verze 2016.

V první části práce se zabývám hudebním průmyslem a kulturou populární hudby v Československu. Popisuji, jakou podobu měl hudební průmysl, jak se obyvatelstvo této země dostávalo do kontaktu se zahraniční hudbou, jaký jazyk byl pro produkci populární hudby používán a k jakým změnám docházelo po roce 1989 v preferencích přijetí hudby i ve vývoji samotného hudebního průmyslu. Protože periodikum *Rock & Pop* mělo navazovat na populární předrevoluční časopis *Melodie*, či jej mělo na trhu plně nahradit, věnuji druhou kapitolu seznámení s tímto časopisem, jeho tvůrci, významnými milníky i stručným vývojem po roce 1989. Vývoj událostí vedoucích k založení časopisu *Rock & Pop*, jeho naprosto hvězdný počátek i pády střídající se s malými vzestupy popisuji ve třetí kapitole této práce. Podrobnému popisu časopisu, stejně jako porovnání jednotlivých ročníků je věnována kapitola čtvrtá. Věnuje se několika oblastem, nejprve technickým parametrům jako je formát tištěných

čísel, počet stránek a čísel v jednotlivých ročnících, pravidelným rubrikám, které časopis obsahuje a vývoji redakce. Důležitou částí této kapitoly je rozdělení a porovnání literárních útvarů vyskytujících se v časopise, stejně jako srovnání hudebních žánrů a zemí, ve kterých daná hudba vznikla. Je zde také popsán žebříček nejcitovanějších interpretů a kapel a je uvedena korespondence oblíbenosti s dobovými sociologickými průzkumy.

3 Stav pramenů a literatury

V tomto souhrnu jsou zařazeny nejprve prameny, dále pak publikované prameny ve formě rozhovorů se zakládajícími redaktory časopisu Rock & Pop a odborné práce širokého zaměření, například publikace historika soudobých dějin, encyklopedie pro přesné definování hesel, metodologické publikace pro získání přehledu, jak správně zacházet s daty a postupovat při analytické práci, práce zabývající se hudebně-sociologickým výzkumem, studie věnující se popisu hudebního vývoje východního bloku a také diplomové práce, které se časopisem v menší či větší míře zabíraly. Nejdůležitějším pramenným zdrojem pro tuto práci jsou originály časopisů *Rock & Pop*¹ vydávané v letech 1991 až 1999. Na jejich stránkách můžeme vidět postupný vývoj zájmu českého posluchače a přihlížet postupné proměně periodika Rock & Pop, prvního porevolučního časopisu věnujícího se aktuálním trendům světové i domácí populární hudby.

Dalším velmi důležitým pramenem, který se věnuje době kolem vzniku a vydávání časopisu, je orálně-historická publikace Jaroslava Riedla *Kritik bez konzervatoře*.² Jaroslav Riedl vede rozhovor s Jiřím Černým, hudebním kritikem, publicistou a historicky prvním šéfredaktorem časopisu Rock & Pop. Jiří Černý v rozhovoru porovnává kulturní vývoj před revolucí a po roce 1989, popisuje nelehký zrod a fungování prvních ročníků časopisu, úskalí práce šéfredaktora, zápal pro práci a každodenní nasazení. Stejně jako Josef Vlček, redaktor časopisu Rock & Pop a jeho zakládající člen, v knize rozhovorů *Zub času*³ Honzy Dědka přibližuje dobu vzniku tohoto časopisu, jenž je považován za jedno z nejdůležitějších

¹ *Rock & Pop* 1 (1991). *Rock & Pop* 9 (1999).

² Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

³ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

porevolučních hudebních periodik. Z pozice zástupce šéfredaktora a pozdějšího redaktora i jedné z hlavních osobností periodika vzpomíná ve svých memoárech *Dotknout se snu*⁴ na celou dobu svého působení v časopise a jeho postupné proměny, úspěchy i obtíže Vojtěch Lindaur.

K lepšímu pochopení, do jaké doby se zrodilo periodikum zabývající se převážně rockovou hudbou, přispívá také publikace Miroslava Vaňka *Byl to jenom rock'n'roll?*⁵ Miroslav Vaněk ve své knize ukazuje a představuje původ, cestu a vliv rocku populaci posluchačů po celém světě, konflikt generací i pronikání rock'n'rollu do Československa a jeho ovlivňování několika generací naší země až do Sametové revoluce. Lehce se však také dotkne období bezprostředně po Sametové revoluci.

Pomoc se správným rozlišením a dobrou interpretací jednotlivých hudebních žánrů, o kterých se v práci pojednává, poskytuje publikace kolektivu autorů *Encyklopedie jazzu a moderní populární hudby*, stejně jako *Rockové směry a styly* Josefa Vlčka,⁶ *Sondy do popu a rocku* Ivana Poledňáka a Ivana Cafourka⁷ a *Beaty, bigbeaty a breakbeaty*⁸ kolektivu autorů, převážně redaktorů nebo přispěvatelů časopisu Rock & Pop.

Vývojové trendy české hudebnosti a hudební kultury sleduje empiricko-hudebně sociální výzkum Mikuláše Beka *Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti*.⁹ Zaměřuje se především na vývoj hudebních preferencí a hudebních aktivit ve vztahu k širším okolnostem a podnětům. Tato publikace je důležitým nástrojem pro výklad obsahové analýzy dvou ročníků časopisu Rock & Pop, napomáhá vysvětlení změn, ke kterým během devadesátých let došlo a jejich srovnáním v hudebních preferencích a vývoji českého hudebního života, jemuž je podporou i hudebně sociologická studie Jaroslava Kasana *Výzkum hudebnosti 1990*.¹⁰

⁴ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁵ Miroslav Vaněk, *Byl to jen rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 – 1989* (Praha: Academia, 2010).

⁶ Josef Vlček, *Rockové směry a styly* (Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1988).

⁷ Ivan Poledňák a Ivan Cafourek, *Sondy do popu a rocku* (Praha: H & H, 1992).

⁸ Petr Dorůžka et al., *Beaty Bigbeaty Breakbeaty* (Praha: Maťa, 1998).

⁹ Mikuláš Bek, *Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti* (Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 2003).

¹⁰ Jaroslav Kasan, *Výzkum hudebnosti 1990* (Praha: Český rozhlas – Informace výzkumného oddělení Českého rozhlasu, 1990).

Úvod do metodologie a empirického výzkumu, základní pojmy, termíny, pravidla vědecké práce i postupy při utváření jednotlivých poznatků ve své knize *Výzkum médií. Nejužívanější metody a techniky*¹¹ zpracovala Renáta Sedláková. V metodách obsahové analýzy tato bakalářská práce navazuje na obsahovou analýzu časopisu Listy Jiřího Pelikána, kterou ve své knize *Listy v exilu*¹² zpracoval mediální analytik, novinář a hudebník Dušan Havlíček, jenž podrobně porovnal ročníky Listů s ohledem na rozdělení do jednotlivých kategorií, porovnání autorů a přispěvatelů. Dušan Havlíček klasifikoval do kategorií jednotlivé tematické oblasti, sledoval proměny v obsahové struktuře časopisu jako celku i v jednotlivých kategoriích. Obsahová analýza je rovněž popisována v publikaci Jana Hendla *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*¹³ jako rozdělení celku na jeho části a následné zkoumání vzájemných vztahů těchto komponent. Při obsahové analýze dochází podle autora k pečlivému a systematickému třídění a organizování dat. O obsahové analýze pojednává rovněž studie německého profesora Klause Krippendorffa *Content analysis: an introduction to its methodology*.¹⁴ Klaus Krippendorff zdůrazňuje, že ke zkoumání předmětu obsahové analýzy je nezbytně nutné si nejprve vytyčit výzkumné otázky, precizně procházet určené množství materiálů a dokumentů, naznačit pravděpodobné odpovědi a výsledky a dovolit možnost i jiné interpretace a perspektivě provedeného výzkumu.

Mezi vědecké studie zabývající se kulturním prostředím zemí východního bloku, tamějším vývojem populární hudby kolem roku 1989 patří příspěvek Charlese Elavskyho z publikace *The International Recording Industries* editované Lee Marchallem¹⁵ a dále pak *Polish Popular Music beyond the Borders of Poland* Ewy Mazierské z publikace *Made in Poland* editované Patrykem Galuszkou. Z těchto prací je také možné vyvodit i porevoluční vývoj v ČSFR, přestože se jím přímo nezabývají.

Časopis Rock & Pop se objevuje v několika bakalářských a diplomových pracích. Zmínky o něm jsou ovšem ve většině z nich spíše okrajové a popisují pouze historii vzniku časopisu.

¹¹ Renáta Sedláková, *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky* (Praha: Grada, 2015).

¹² Dušan Havlíček, *Listy v exilu* (Olomouc: Burian a Tichák, 2008), 10–56.

¹³ Jan Hendl, *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*, 2. vyd. (Praha: Portál, 2008).

¹⁴ Klaus Krippendorff, *Content analysis: an introduction to its methodology*, 3. vyd. (London: Sage, 2013).

¹⁵ Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

Periodiku se ve své diplomové práci *Česká hudební publicistika 1990 – 1993: analýza vybraných periodik a vzpomínky jejich novinářů* zabývá Kamila Ungerová z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Autorka zkoumá porevoluční fenomén zakládání hudebních časopisů a představuje vybraná hudební periodika, mezi nimiž je i časopis Rock & Pop. Kvalitativní obsahovou analýzou daná periodika porovnává. Na základě orálně-historického výzkumu vede se členy redakcí osobní rozhovory. V případě časopisu Rock & Pop rozvíjí osobní rozhovor s Vojtěchem Lindaurem a zaznamenává tak historii a fungování časopisu.

Romana Kábelová – rovněž z Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy – ve své práci *Vybraná hudební periodika (počátky, vývoj a současnost)* srovnává české hudební časopisy po dvaceti pěti letech od Sametové revoluce. Mezi komparovanými periodiky se nachází také Rock & Pop. Srovnávání časopisů autorka propojuje s teorií masových médií. Periodika porovnává z hlediska jejich stručné historie, redakčního a obsahového vývoje, digitální podoby, reklamy a prodejnosti. Historie časopisu Rock & Pop a jeho přiblížení jsou zmíněny také v bakalářských pracích Vieta Hung Nhuyena z Fakulty mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické s názvem *Analýza inzertního potenciálu časopisu Rock & Pop*, Vladimíry Ježkové z Filozofické fakulty Univerzity Pardubice *Časopis Rock & Pop na pozadí současné české hudební publicistiky* a Anežky Gavendové z Filozofické fakulty Univerzity Palackého *Časopis Melodie v letech 1980, 1985 a 1990*. Anežka Gavendová uvádí stručnou historii časopisu Rock & Pop a popisuje jeho pozici a funkci jako souběžného hudebního periodik

4 Historické souvislosti

4.1 Zahraniční hudba v Československu

Během počátků doby komunismu mělo české obyvatelstvo velmi ztížený, skoro až nemožný kontakt s takzvanou západní hudební scénou. Za výlohami prodejen gramofonových desek a na jejich pultech bylo k dostání pouze několik kusů kvalitních zahraničních alb ročně. Tato situace vedla k nevídané oblibě domácí hudební produkce namísto zahraniční.

Ke kontaktu se západní hudební produkcí docházelo pomocí nahrávek získaných exilovými kontakty, většinou rodinnými příslušníky, přáteli, kteří emigrovali, či elitami komunistického režimu a jejich rodinnými příslušníky, kteří měli dovoleno cestovat. Další

možností objevování západního hudebního trhu byl poslech vysílání některé západní stanice (Rádio Svobodná Evropa, Hlas Ameriky, BBC). Takto získané materiály se šířily pomocí ilegálních kopií a byly reinterpretovány českými umělci.

Neschválená západní hudba se ale do komunistického Československa měla možnost dostat i oficiální cestou. Ze zemí východního bloku, které měly tzv. volnější mezinárodní režim, k nám zcela zákonnou cestou proudily některé nahrávky rockových kapel, jako například britských Queen. Tato alba byla oficiálně označena jako socialistický maďarský produkt.¹⁶

4.2 Státní hudební průmysl

Ani česká scéna ale neměla jednoduchý život.¹⁷ Vydávání hudebních nosičů v zemi řídily dvě státem řízená vydavatelství Supraphon a Panton v Čechách a na Moravě a Opus na Slovensku. Vydavatelství Supraphon vzniklo transformací meziválečného hudebního vydavatelství Ultraphonu a zabývalo se nahráváním většiny hudební produkce v Československu. Panton byl zodpovědný za vydávání hudebnin a nosičů menšinových žánrů.¹⁸ Díky cenzuře a omezeným možnostem produkovat a vydávat svobodně alba zaznamenala velký ohlas polooficiální scéna, která bojovala o přežití v klubech či na úřadem nedopatřením necenzurovaném festivalu.¹⁹

Státní hudební průmysl vydával desky umělců s apolitickým a nezávadným obsahem pouze po předchozí kontrole. Rychle se zhoršující ekonomická situace Československa během osmdesátých let nicméně zasadila tomuto systému trhliny a český underground byl stále více tolerován a začleňován do československého hudebního průmyslu.²⁰

4.3 Jazyk hudební produkce

Specifikem doby před sametovou revolucí byl v Československu jazyk, kterým interpreti zpívali. Ve všech angloamerických, ale také ve většině evropských zemí, byla jediným rockovým jazykem angličtina. V Československu naopak čeština. Fakticky proto, že angličtina byla zakazována z politických důvodů. Důraz byl také kladen na obsahovou stránku písní,

¹⁶ Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

¹⁷ Petr Dorůžka et al., *Beaty Bigbeaty Breakbeaty* (Praha: Maťa, 1998). Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

¹⁸ Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

¹⁹ Petr Dorůžka et al., *Beaty Bigbeaty Breakbeaty* (Praha: Maťa, 1998).

²⁰ Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

jejímž prostřednictvím mohl posluchač nalézt alespoň částečně prostor pro svobodu. Z těchto důvodů vzniklo v 60. letech mínění, že český rock se musí zpívat česky a další jazyky nejsou vítány. Tato myšlenka se v průběhu doby komunistické éry objevovala a později ožila i v devadesátých letech.²¹

4.4 Změny po listopadu 1989

V listopadu 1989 započala změna v celé společnosti, kulturu a hudbu nevyjímaje. Oficiálně schválení popoví umělci, velmi často pocházející z produkce Františka Janečka, Petra Hanniga, Karla Gotta, Jaroslava Štáidla, Michala Davida, Bohuslava Ondráčka a dalších, po Sametové revoluci reprezentovali minulost a stáhli se do ústraní. Na jejich místa nastoupila nová generace zpěváků, většinou vždy s částečně patrnými rockovými kořeny. Kdysi zakázaní, či v emigraci žijící umělci, cestovali houfně do ČSFR a společně s undergroundovými a alternativními kapelami vyprodávali největší sály.²² Lidé se potřebovali nasytit vším, co jim bylo po dlouhou dobu odpíráno a zakazováno. Byli hladoví po informacích.²³

4.5 Hudební průmysl po roce 1989

Během první poloviny devadesátých let u nás postupně otevřela svá vydavatelská studia pětice světových nahrávacích koncernů, tzv. velká pětka EMI, BMG, PolyGram, Warner Music a Sony Music. Mezinárodní poradci a investoři dojížděli do Československa pomáhat komerčním způsobem obnovit hudební trh i pro menší soukromé značky.²⁴ Na konci roku 1989 byla založena gramofirma Monitor, která se soustředila na domácí punk, hardcore a metal. Již v červenci 1990 vzniklo úspěšné vydavatelství Popron, které získávalo licence zahraničních interpretů a během první poloviny devadesátých let podporovalo a vydávalo i dosud málo známé či neobjevené české zpěváky a kapely. Svůj počátek v té době má i nakladatelství a vydavatelství Bonton a gramofirma Globus International.²⁵

²¹ Petr Dorůžka et al., *Beaty Bigbeaty Breakbeaty* (Praha: Maťa, 1998).

²² Tamtéž.

²³ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

²⁴ Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

²⁵ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

Autorská práva byla pro většinu Čechů neznámým nebo alespoň nerespektovaným pojmem. V dobách normalizace se běžně používaly zahraniční písně reinterpretované českými hvězdami. Nikdo si v té době nelámal hlavu s placením jakýchkoli poplatků. I důsledkem toho bylo pozdější hudební pirátství (kopírování audiokazet, CD a VHS) obrovským fenoménem. Nutno také podotknout, že originální CD zahraničních interpretů se na českém trhu pohybovalo kolem 23 dolarů, což velmi podporovalo nelegální trh a kopírování disků v takzvaných půjčovnách. Oproti tomu se cena CD místních zpěváků pohybovala na poloviční částce.²⁶

4.6 Média po roce 1990

Po roce 1990 zaznamenala velký rozmach také média. Společně s touhou po svobodných informacích a svobodné kultuře byl mezi lidmi i hlad po nových rádiích, která by posluchačům mohla nabídnout jinou hudbu, než jakou slyšali ze státního rozhlasu. Vzniklo první soukromé rádio vysílající vlastní program – Rádio 1 a hned vzápětí i Rádio Evropa 2. Tato stanice měla název i program přejatý z Francie. Hlavními hráči na českém rozhlasovém trhu byli počátkem devadesátých let Český rozhlas 1 – Radiožurnál – stanice zaměřená na zpravodajství a Český rozhlas 2 – Praha, koncipovaný jako rodinné rádio. V roce 1993, po vzniku zákona o rozhlasovém a televizním vysílání, vzniklo Rádio Frekvence 1 a Rádio Alfa (později nezískalo licenci a na stejných frekvencích jej nahradilo Rádio Impuls), která působila jako protiváha Českému rozhlasu.²⁷ V roce 1994 vznikl na televizní stanici Nova pořad s hudebními hitparádami ESO a o pár let později na České televizi 2 Noc s Andělem.

Kromě velkých, celostátních stanic vysílala na různých frekvencích i řada regionálních a lokálních rádií, mezi nimi například Hitrádio, Rádio Kiss, Rádio Tep. Vznik nových stanic byl překotný a jejich životnost často krátkodobá. Žádostí o experimentální vysílání bylo na Ministerstvu kultury podaných obrovské množství. Josef Vlček v rozhovoru s Honzou Dědkem uvádí, že když vznikla Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, odvážela si z Ministerstva kultury asi „tři pytle žádostí o licenci“.²⁸

²⁶ Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

²⁷ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

²⁸ Tamtéž.

4.7 Návrat k české hudbě

Ke konci devadesátých let došlo k nečekanému oživení zájmu o českou hudbu. Tento opětovný příklon k hudbě domácí produkce se začal projevovat nejprve v rádiu, kde došlo k navýšení poměru vysílání českých písní. V roce 1999 vzniklo Rádio Blaník a Rádio Impuls, které mělo v programu českou hudbu zastoupenou z padesáti procent.²⁹ Tato změna ve vnímání hudby se dá chápat jako reakce na dominanci západního vlivu na českou kulturu, zejména hudbu. Média se více začala věnovat otázkám češtiny, české identity a české historie. Hudební stanice Blaník i Impuls byly zaměřeny na posluchače od čtyřiceti let výše (tedy lidi narozené v druhé polovině padesátých let a dospívajících v sedmdesátých letech).³⁰ Repertoár rádia se tedy musel skládat z dobře známých písní interpretů působících v dobách normalizace.

Jedním z možných důvodů, proč došlo k opětovné převaze české hudební produkce, byla i jazyková kompetence obyvatel. Lidé narození v dobách socialismu neměli možnost učit se anglicky. Proto se po plném nasycení anglicky zpívaných písní zahraničních interpretů nostalgicky vraceli zpět ke svým kořenům. Generace, která se narodila později a s angloamerickou kulturou se dostávala více do kontaktu ve školách a jinde se tato změna příliš netýkala.

Právě nastíněné společenské prostředí v naší zemi mělo v devadesátých letech významný vliv na vývoj časopisu Rock & Pop. Spoluutvářelo jej po obsahové i grafické stránce.

5 Historie časopisu Melodie

Pro pochopení vývoje a fungování časopisu Rock & Pop je nutné se alespoň stručně s historií a děním v periodiku Melodie, na niž navazoval. Periodikum Melodie fungovalo jako hlavní český populárně-hudební magazín v rozmezí let 1963 až 2000 a sdružoval komunitu kritiků i muzikologů. Byl to časopis spojený s dobovou kulturní politikou, v určitých fázích podléhal cenzuře. Jeho předplatiteli byli čtenáři z celého východního bloku.

²⁹ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

³⁰ Michael C. Elavsky, „Czech Republic,“ v *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall (London: Routledge, 2012).

Časopis Melodie byl nejdůležitějším a nejdéle působícím hudebním periodikem na československém hudebním trhu. Jeho vznik je datován k lednu 1963. Cílem bylo mapovat veškeré nové styly populární hudby a poskytnout převážně mladým čtenářům informace z této oblasti. Od samého začátku bylo na časopis kladeno několik náročných požadavků – obsáhnout velmi široký hudební okruh rozdělený do mnoha dalších drobných oblastí a jejich správné hudební, umělecké, kulturní, ekonomické a také ideologické zařazení.³¹

Melodie vznikla rozdělením časopisu Lidová tvořivost, který byl vydáván zejména pro hudební, sborové a taneční amatérské soubory. Rozdělením původního periodika vznikly Taneční listy a Melodie. Na postu šéfredaktora se vystřídali během prvního roku Milan Kuna a Lubomír Dorůžka.³² Za Dorůžkova působení se časopis stal zdrojem cenných informací seznamujících čtenáře se světovým hudebním děním ve velké šíři (zábavné, taneční a jazzové hudby, tedy od bigbeatu po moderní jazz) a také významnou publicistickou a kritickou platformou několika generací zpěváků.³³

Od roku 1968 do roku 1970 byla součástí Melodie čtrnáctidenní příloha Aktuality Melodie, která přinášela nejčerstvější novinky ze světa kultury. Mezi jednotlivými čísly Melodie, dle Čestmíra Klose, tehdejšího redaktora, byla tato příloha (přezdívaná „Áčko“) velice populární.³⁴ Okupace Československa zastavila další vývoj časopisu, bylo ukončeno vydávání Aktualit Melodie a Lubomír Dorůžka po výtce Hlavní správy tiskového dohledu k obsahu jednoho z čísel opustil post šéfredaktora.³⁵

Po Lubomíru Dorůžkovi převzal funkci vedoucího redaktora Stanislav Titzl, který podle Miroslava Vaňka zvolil v době opětovně nastolené cenzury a přísných kontrol jedinou možnou taktiku, totiž příliš na sebe neupozorňovat a dát redaktorům maximální volnost, kterou tehdejší doba dovoľovala.³⁶ Komunistická strana pečlivě sledovala všechna vydání časopisu

³¹ Miroslav Vaněk, *Byl to jen rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 – 1989* (Praha: Academia, 2010).

³² Tamtéž.

³³ Tamtéž.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

a ČUTI (Český úřad pro tisk a informace) vedl s redakcí soustavné větší či menší spory.³⁷ Aby mohl časopis, jediný věnující se mladým lidem, fungovat, musel přistoupit ke kompromisu a zařazovat na své stránky i články SČSKU (Svaz českých skladatelů a koncertních umělců), MK ČSR (Ministerstvo kultury Československé republiky) nebo ČV SSM (Členský výbor Svazu socialistické mládeže).³⁸ Díky komplexnímu rozsahu hudebních žánrů se z Melodie postupem času stalo podpultové zboží a získat jeho předplatné či tištěné číslo v trafice bylo takřka nemožné.³⁹

Komplikace přišly v roce 1982, kdy se ideové a komerční tlaky spojily a směřovaly proti časopisu, který nechtěl jít s proudem (nepsal pochvalné recenze na režimem preferované umělce, diskutoval o kulturní politice, informoval o dění ve světě). Miroslav Vaněk ve své knize cituje ÚV KSČ: „Časopis Melodie neúměrně propagoval západní populární hudbu, přičemž se zaměřoval na propagaci extrémních skupin a interpretů. Také při popularizaci naší zábavní hudby nezřídka vyzdvihoval autory a zpěváky napodobující západní 'vzory' ...“⁴⁰ Stanislav Titzl byl pak počátkem roku 1984 odvolán. S ním ovšem odešla také celá redakce. Novým šéfredaktorem se stal Miroslav Kratochvíl a udával prokomunistický tón celého časopisu. Důsledkem toho byl citelný pokles úrovně časopisu. Jak poznamenává Josef Vlček, nová redakce a okruh jejích autorů překládali hudební články z polských a východoněmeckých magazínů včetně chyb.⁴¹ Navzdory tomu ale neklesal náklad tisku a i přes výše zmíněné nedostatky se Melodie dobře prodávala. Jiří Černý ohodnotil tuto dobu slovy: „... většina z nás (autorů) Melodii bojkotovala, což považuji za jednu z nejsvětějších stránek české hudební žurnalistiky.“⁴²

V roce 1986 došlo k mírnému zlepšení situace a zvýšení úrovně obsahu časopisu objevením se nových autorů. V srpnu 1987 se stal novým vedoucím redaktorem Jan Dobiáš,

³⁷ Miroslav Vaněk, *Byl to jen rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 – 1989* (Praha: Academia, 2010).

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Miroslav Vaněk, *Byl to jen rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 – 1989* (Praha: Academia, 2010).

⁴¹ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

⁴² Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

bývalý novinář časopisu Mladý svět. Spolu s ním se do redakce vrátili někteří externí autoři, kteří do Melodie zasílali příspěvky za Stanislava Titzla. Vrátila se také svobodnější nálada i vyjadřování. Konec osmdesátých let pro Melodii znamenal příhodnější a pozitivnější situaci.⁴³ Myšlenka vzniku nového časopisu byla však natolik silná a životaschopná, že Melodie již nedostala další velkou šanci oslovit čtenáře těmi nejlepšími články. Na konci osmdesátých let Melodie nesplňovala požadavky aktuální scény, navíc byla pro mnohé příliš spjata s problémy a regulacemi dobové státní kulturní politiky.

Do těžké pozice na jaře 1990 na jeden rok nastoupil jako šéfredaktor Petar Zapletal. Většina redakce odešla do Rock & Popu, případně jinam. Petara Zapletala vystřídal Jaromír Tůma, který dal časopis po slabších letech dohromady a vytvořil tak na nějakou dobu kvalitní konkurenci Rock & Popu.⁴⁴ V červnu 1993 bylo kvůli ekonomickým potížím fungování Melodie přerušeno. V lednu 1994 se vydávání časopisu ujala nová redakce. V červnu téhož roku oznámili František Janeček a Karel Gott, že Melodii převzali, slovy Miroslava Vaňka „Melodii už nebylo pomoci.“⁴⁵ V roce 2000 přestala vycházet a zanikla.⁴⁶

6 Historie časopisu Rock & Pop

6.1 Příprava nového časopisu

Vydání prvního čísla časopisu v roce 1990 předcházelo setkávání Jana Dobiáše, šéfredaktora Melodie, Josefa Vlčka, Vladimíra Vlasáka – redaktorů Melodie, Jiřího Černého – publicisty na volné noze, Ondřeje Konráda a Vojtěcha Lindaura. Setkání se konala v hospodě u Bubeníčků a v Malostranské besedě od května 1989, kde při vášnivých diskuzích postupně dozrávala myšlenka na nový hudební časopis.⁴⁷

⁴³ Miroslav Vaněk, *Byl to jen rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 – 1989* (Praha: Academia, 2010).

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

⁴⁷ Tamtéž.

Hlavními důvody nespokojenosti s Melodií byla podle Josefa Vlčka neaktuálnost, přílišný akcent na pokleslý český pop, akademismus a grafická úprava Melodie.⁴⁸ Generace mladých publicistů neměla zájem, aby do redakce přecházel někdo z redakční rady Melodie i přes to, že mezi počátečními myšlenkami vznikl nápad přeměnit Melodii. Toužili po nezávislém týdeníku, který by neprocházel cenzurou, kde by nikdo nic neškrtal. Jejich přáním bylo, aby jeho výrobní lhůta byla co nejkratší a mohl přinášet aktuální informace ze světa hudby.⁴⁹

Zlomovým okamžikem pro rozhodnutí vytvoření nového periodika byla prosincová schůzka v roce 1989 v Malostranské besedě, které se zúčastnili i členové redakční rady časopisu Melodie – Ivan Poledňák, Antonín Matzner, Ladislav Kantor a Michal Prokop.⁵⁰ Jak podotýká Jiří Černý, Ivan Poledňák brzy pochopil, že mladí publicisté chtějí dělat vlastní časopis.⁵¹ Na setkání proto došlo k rozhodnutí neproměňovat Melodii, ale založit vlastní, nový týdeník.

6.2 První ročník

Ještě před Vánoci téhož roku počala vznikat nová redakce a tým složený z redaktorů, grafiků, fotografů, sekretariátu, manažera a vydavatele, celkem tedy 27 členů nového týmu.⁵² Vydávání nově vzniklého periodika si vzalo pod svá křídla, po schůzce Jana Dobiáše a Vojtěcha Lindaura s Rudolfem Zemanem, vydavatelství Lidových novin. Z finančních důvodů a také proto, že hudebních akcí a aktualit nebylo tolik, aby zaplnily každý týden celý časopis, bylo upuštěno od myšlenky týdeníku a časopis začal pod hlavičkou Lidových novin vycházet jako čtrnáctideník.

První číslo Rock & Popu vyšlo 14. května 1990 ve velkolepém nákladu sto deset tisíc kusů. Cena jednoho časopisu byla stanovena na 4,70 Kč. Periodikum vysázela tiskárna Naše vojsko a metodou hlubotisku vytiskla tiskárna Svoboda.⁵³ Hlavními členy redakce se stali

⁴⁸ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁵¹ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

⁵² Tamtéž.

⁵³ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

třicátníci Ivan Hartman, Ondřej Konrád, Vojtěch Lindaur, Petr Nosálek, Jaroslav Špulák, Vladimír Vlasák, Josef Vlček, čtyřicátník František Horáček a padesátníci Jiří Černý a Eva Střížovská. Zaměření časopisu bylo díky mládí redaktorů silně cíleno rockovým směrem. Josef Vlček v rozhovoru vzpomíná, jak málo byl brán v potaz i český folk a jak byla část redaktorů pohoršená, když se dozvěděla, že v názvu časopisu nebude jen rock, ale i pop.⁵⁴

Generační rozdíly si později začaly vybírat svoji daň. Jiří Černý zastával názor, že časopis by se měl věnovat širšímu hudebnímu spektru a docházelo tak ke střetům mezi mladšími a staršími novináři, kterým se nedalo zabránit.⁵⁵ Josef Vlček popisuje generační kolize jako prospěšné a podnětné. Třenice, spory a různé názorové proudy vedly ke kompromisům, které však znamenaly vytříbení názorů a pohledů na věc a tím pádem i kvalitnější obsah časopisu.⁵⁶ Názorové odlišnosti zmiňuje i Vojtěch Lindaur: „Názorový rozptyl je patrný z obálek tohoto výjimečného ročníku 1991. Na jedné straně se na graficky velkoryse pojatých titulních stranách svalnatili Špulákovi koně Judas Priest, Iron Maiden, Motorhead, AC/DC nebo tehdy námi všemi oblíbení Guns N'Roses, z druhého pólu populární hudby přicházely Zubovy podněty: Madonna, Depeche Mode, Michael Jackson, Pet Shop Boys. Shodu představoval Paul Simon, Mark Knopfler, R.E.M. ...“⁵⁷

Druhé číslo roku 1991 již vytiskla tiskárna Imprima ve formátu A3 metodou levnějšího ofsetového, ale zároveň i méně kvalitního, tisku. Jeho cena byla 8 Kč. Na titulní straně se objevil Phil Collins, který o něco později redaktorům blahopřál ke skvělému časopisu a poslal redakci šek na pět set liber, za který byl zakoupen počítač s barevnou obrazovkou.⁵⁸

6.3 Finanční problémy

Po velkolepém startu nového hudebního časopisu se začaly objevovat první problémy a klesala prodejnost. Výtisků se vydávalo stále méně. Do konce roku 1990 náklad klesl na

⁵⁴ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

⁵⁵ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

⁵⁶ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

⁵⁷ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁵⁸ Tamtéž

padesát tisíc kusů a začaly se objevovat finanční problémy.⁵⁹ Ty však nepostihly jen Rock & Pop ale také Melodii.⁶⁰

Jiří Černý ve svém rozhovoru vzpomíná, jak si nikdo ze zakládajících členů neuvědomoval, že mzdy a pojistné přijdou na tak vysokou částku. V prvních letech bylo v časopise dvacet sedm stálých zaměstnanců. Při klesajícím počtu výtisků nebylo možné všechny zaměstnance udržet.⁶¹ Problémy také přinášela inzerce, ve které inzerovalo oproti očekávání menší množství firem. Výroba časopisu byla navíc drahá. Nejen v ČSFR, ale i jinde ve světě, docházelo v té době k jevu, kdy hudební časopisy přestaly být atraktivní pro velké inzerenty – inzerovali převážně vydavatelé desek a pořadatelé koncertů.⁶²

Lidové noviny, pod jejichž záštitou se Rock & Pop vydával, proto rozhodly, že se z důvodů nižší prodejnosti a dluhů musí Rock & Pop od Lidových novin oddělit a fungovat dále jako samostatný subjekt. Lidové noviny již na své náklady odmítly dále čtrnáctideník vydávat. Rock & Pop se tedy změnil na akciovou společnost.

Zakládající smlouvu podepsal v říjnu 1991 Vojtěch Lindaur. Bylo vydáno třicet čtyři akcií, z nichž si deset ponechaly Lidové noviny. Další akcie byly rozděleny mezi členy redakce i některé externí přispěvatele. Z Jiřího Černého se stal předseda správní rady a z Vojtěcha Lindaura editor. Petr Závozda na sebe vzal funkci ředitele akciové společnosti a František Horáček funkci marketingového ředitele.⁶³ Jiří Černý, ani nikdo další z redakce neměl do té doby s tímto způsobem podnikání žádné zkušenosti. Sám Jiří Černý konstatuje, že mu funkce předsedy ubrala velké množství času, které mohl směřovat jiným směrem. Do ekonomických otázek nakonec stejně nepronikl, musel se obracet na odborníky v dané profesi a redakce začala mít porady v upraveném složení, účastnil se jich také ekonomický poradce.⁶⁴

Transformací na akciovou společnost bohužel finanční problémy neustaly. Naopak měl jejich vrchol přijít pořádáním festivalu Rock for Life v Mostě v červenci 1992. Organizaci

⁵⁹ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

⁶⁰ Miroslav Vaněk, *Byl to jen rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 – 1989* (Praha: Academia, 2010).

⁶¹ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

⁶² Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

⁶³ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁶⁴ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

festivalu měli pod patronací Jaroslav Špulák a František Horáček. Festival, jehož počáteční myšlenka byla skvělá, a který měl podle původního plánu a slov Františka Horáčka vydělat alespoň milion korun, skončil v milionových ztrátách. Nebylo možné zaplatit zahraniční kapely, které dorazily na vystoupení.⁶⁵ Dlouhotrvající déšť změnil mosteckou uhelnou kotlinu v močál a malá návštěvnost nepřinesla očekávaný výdělek na vstupném.

6.4 Personální změny a založení akciové společnosti

Den po neúspěšném projektu nastoupil do funkce ředitele akciové společnosti Stanislav Franc s novým týmem v oddělení marketingu, distribuce, inzerce a ekonomické sekce.⁶⁶ K prvnímu lednu 1993 převzal šéfredaktorskou pozici Vojtěch Lindaur a časopis se rozloučil s Jiřím Černým.⁶⁷ Vedení akciové společnosti i redakce se neustále potýkali s klesající prodejností jednotlivých čísel. V roce 1994 byl časopis nucen již po několikáté změnit sídlo. Stěhování probíhalo vždy do menších a menších prostor.⁶⁸

V roce 1990 sídlil časopis společně s Lidovými novinami v budově bývalého generálního ředitelství hutnictví železa na ulici Politických vězňů 14. Již na podzim roku 1990 se ale celá redakce z blízkosti Václavského náměstí stěhovala do budovy Československé obce sokolské na Hellichově ulici 5 na Malé Straně, kde časopis Rock & Pop obsadil celé jedno patro. Kvůli stále vyšším dluhům vypověděla Československá obec sokolská Rock & Popu smlouvu a místo lukrativních prostor nabídla redakci k pronájmu místnosti téměř skladové, ve stejné ulici, ale o několik domů dál, na adrese Hellichova 1.⁶⁹ Ani tento přesun ovšem nebyl poslední.

Po eskalaci problémů s nepovedeným festivalem Rock for Life a neschopnosti platit včas a v plné výši nájemné došlo před Vánoci 1993 k přesunu sídla redakce do dvoupatrového domku Českých drah na rozhraní Karlína, Žižkova a Nového města. Vojtěch Lindaur ve svých vzpomínkách uvádí: „... domek byl prostorný a hodil se k nám. Chátral stejně jako naše obchodní bilance těch let.“⁷⁰

⁶⁵ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

⁶⁶ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁶⁷ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

⁶⁸ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

6.5 Rock &... s. r. o. a Muzikus

Dluhy akciové společnosti vyřešili Vojtěch Lindaur a Stanislav Franc založením společnosti Rock &... s. r. o. Ani tato změna při stále stejném hospodaření nevedla k ekonomické stabilizaci. Po dlouhých vyjednáváních koupil společnost Rock &... s. r. o. Daniel Anđel, vydavatel časopisu Muzikus a finančně jí tak pomohl. Časopis se po dvou letech opět stěhoval, tentokrát do Přístavní ulice 16. Spolu se změnou majitele přišla i změna formátu časopisu.⁷¹ Vojtěch Lindaur se s Danielem Anđelem dohodli na vydávání časopisu ve formátu A4. Tisk převzala tiskárna UNI GRAFIA. Jeden výtisk vždy obalil lakovaný barevný papír a uvnitř čísla byly použity dva druhy papíru – černobílý a méně kvalitní tónovaný papír. Počet stran se zvýšil na sto v jednom čísle. Frekvence vydávání se ze čtrnácti dnů snížila na jedenkrát v měsíci.⁷²

Rock & Pop se začalo po dlouhé době opět dařit a prodejnost stoupala. Díky lepší ekonomické situaci bylo rozhodnuto o navýšení stránek časopisu na sto třicet dva a rozšíření některých rubrik. Na jaře 1998 koupil Muzikus dům v Libni na adrese Novákových 8. Rock & Pop se tam společně s vydavatelstvím přestěhoval. Společně s touto změnou došlo i ke změně loga do podoby, kterou měl časopis v roce 1999 a později. Čtenost časopisu byla v létě 1999 velmi dobrá.⁷³

6.6 Od roku 2000 po současnost

Přerod hudebních preferencí a postupná změna nálad ve společnosti po roce 2000 opět přivedla časopis téměř na pokraj zániku. Josef Vlček ve svém rozhovoru s Honzou Dědkem říká: „... specializované časopisy dokázaly přežít kvůli odhodlaným fanouškům. Tak obecný magazín jako Rock & Pop však neměl už kolem roku 2000 šanci fungovat bez mohutné sponzorské podpory... Bohužel Rock & Pop se navzdory měnící se době i nadále snažil postihovat hudbu ve velké šíři, což se mu nakonec stalo osudným.“⁷⁴ Časopis změnil v červenci 2002 název na &MusicQ. Šéfredaktorem zůstal Vojtěch Lindaur, který byl však v zářijovém koncem roku 2002, odvolán. S ním převzal výpověď i celý tým redakce, který se postupně během

⁷¹ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

devadesátých let krystalizoval a usazoval na následujících jménech: Radek Diestler, Daniel Vojtíšek, Petr Korál, Ondřej Bezr, Leoš Kofroň, Honza Vedral, Ivan Ivanov, Alex Švamberk, Antonín Kocábek, Ondřej Váša a Kateřina Jirčíková.⁷⁵

Na místo Vojtěcha Lindaura nastoupil Pavel Skala, bubeník a dramaturg hudebního pořadu pro náctileté ESO. Do redakce a na místo zástupce šéfredaktora se vrátil Jaroslav Špulák se svými spolupracovníky z končícího časopisu Bang!. V létě 2003 vystřídal Pavla Skalu Tomáš Polívka, který vydržel ve funkci pouhý jeden rok. Do konce roku 2004 byl časopis bez šéfredaktora.⁷⁶

V prosinci 2004 koupilo Rock & Pop od Daniela Andela vydavatelství One & One Company, spol. s r. o. Na místo šéfredaktora se dočasně vrátil Vojtěch Lindaur a s ním i část původního týmu, nikoli však na pevný úvazek, nýbrž na občasné příspěvky. Prodejnost časopisu ale stále klesala a náklady naopak stouply a koncem května 2006 nebyla Vojtěchu Lindaurovi prodloužena pracovní smlouva a časopis opustil.⁷⁷ Po střídání mnoha šéfredaktorů a novinářů byl Vojtěch Lindaur šéfredaktorem Rock & Popu ještě v letech 2014 a 2015.

Současným majitelem časopisu je Richard Harušťák a šéfredaktorkou Martina Jablonovská. Redaktorem časopisu byl mezi lety 2015 až 2021 i Jaroslav Špulák, jeden ze členů zakládající redakce. Mezi současné redaktory patří Roman Zahradka, Šárka Blahoňovská, Jan Šída, Zdeněk Hejduk a Gabriela Stašová. Časopis se stále v plné šíři soustředí na českou a zahraniční hudbu, zajímá se kromě známých hudebních ikon také o talenty a neznámé umělce. Jeho vydavatelem je One & One Company Ltd. Frekvence jeho vycházení je stále jedenkrát měsíčně. Od září 2021 došlo ale k výrazné změně. Dle slov Richarda Harušťáka v článku nazvaném „Rock & Pop je mrtev, ať žije ROCK&POP“⁷⁸ se náklady na vydávání tištěného média stále navyšovaly a v kombinaci se zavedeným lockdownem a „domácím vězením čtenářů při covidu-19“ v roce 2021 překročily únosnou mez. Od tohoto data tedy vychází časopis pouze elektronicky. Předplatné se dělí na dvě skupiny. Obě předplatitelské

⁷⁵ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁷⁶ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

⁷⁷ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

⁷⁸ Richard Harušťák, „Rock & Pop je mrtev ať žije Rock & Pop,“ *Rock & Pop* 2021, č. 9 (2021): 1–2.

skupiny mají kompletní přístup do digitálního archivu a to až k prvnímu lednu 2018, kdy začalo souběžné vydávání elektronické a tištěné verze časopisu. VIP předplatitelská skupina má navíc oproti skupině základní možnost prohlížet uzamčené články, spouštět playlisty, vkládat vlastní články či si založit blog. Je otázkou, zdali dokáže časopis přežít pouze na elektronické platformě.

7 Obsahová analýza

Obsahová analýza se zaměřuje na vývoj časopisu Rock & Pop v 90. letech 20. století. Porovnán byl tedy první kompletní ročník s ročníkem posledním. Konkrétně se jedná o ročníky 1991 a 1999. Prvních 17 čísel vycházejících od 14. května 1990 do prosince 1990 nezahrnuji do analýzy kvůli neúplnosti ročníku. Měrnou jednotkou je tisková plocha na jedné stránce o rozměru 210 x 297 cm. V tomto rozměru vycházela všechna čísla ročníku 1999. Ročník 1991 však vyšel ve dvou rozměrech. Veškeré údaje jsem tedy přepočítala na velikost A4. Tento rozměr je pak použit jednotně bez ohledu na počet a velikost písmen.

7.1 Technické údaje

Počet stránek a čísel

Ročník 1991 obsahoval 25 čísel, které se lišily počtem stran. První číslo ročníku 1991 vyšlo 4. 1. 1991 a bylo oproti ostatním číslům v jiném formátu. Jednalo se o stejnou velikost, ve které v tehdejší době vycházel časopis Mladý svět, tedy 280 x 330 mm. Podle Vojtěcha Lindaura zvolila redakce zpočátku tento formát záměrně z důvodu lepší prodejnosti. Postupem času se ale celá redakce rozhodla formát změnit a našla tiskárnu, která byla ochotná formát velikosti B3 (dle britského hudebního časopisu Melody Maker) tisknout.⁷⁹ V tabulce níže jsou uvedeny počty stránek s přepočtem atypického formátu na A4. Tento přepočet jsem provedla, aby se daly ročníky mezi sebou lépe porovnávat. V ročníku 1999 už došlo k ustálení formátu na A4 a od druhého čísla ke konstantnímu počtu stránek 132 na číslo.

Počty stran, ročník 1991

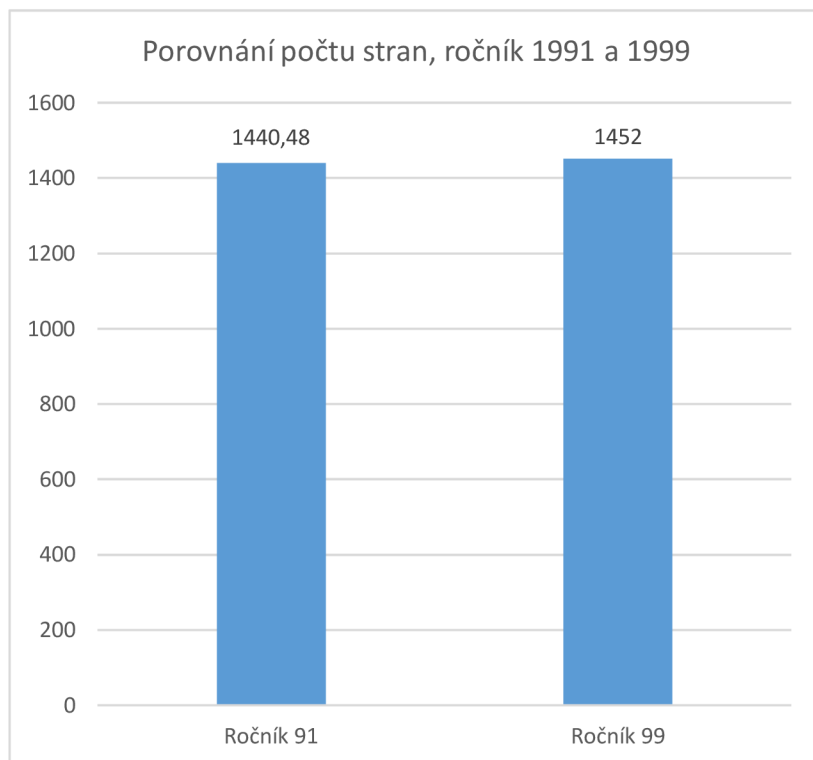
číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
počet stran A4	45	55	55	55	55	55	55	55	55	73	55	55	55
číslo	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
počet stran A4	55	55	55	55	73	55	73	55	73	55	64	55	

Počty stran, ročník 1999

číslo	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
počet stran A4	140	132	132	132	132	132	132	132	132	132	132	132

⁷⁹ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

Graf níže porovnává součet počtu stran ve sledovaných ročnících.

7.2 Pravidelné rubriky

První číslo ročníku 1991 se liší od dalších čísel prostorem, jenž byl vymezen jednotlivým rubrikám. Od druhého čísla již dochází k postupnému ustálení jednotlivých rubrik a následně také k přesnějšímu rozvržení množství textu v jednotlivých rubrikách, které se později dodržuje i pro další čísla. Detail počtu stránek věnovaných rubrikám je v tabulkách níže.

Rubriky – počet stran textu A4 v číslech ročníku 1991

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Hot	0,7	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Pelmeľ	2,8	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	3,8	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Dopisy	1,4	0,2	0,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	2,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Inzerce	1,4	0,6	0,8	2,3	4,6	2,3	2,3	2,3	2,3	11,4	2,3	2,3	4,6	3,0	3,0	2,3	4,6	11,4	4,6	6,8	4,6	13,7	13,7	9,1	6,8
Live	5,6	4,6	2,3	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	6,8	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Recenze LP, MC, CD, Demo	2,8	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Hitparády	1,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,5	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Od neděle do neděle	1,4	1,7	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
The Diary of Rock a Pop	1,4	5,5	5,5	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Life Style		3,0	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	4,0	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
Profily		4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
Ostatní	14,5				2,3					3,0															

Poznámka: v ostatních jsou zahrnuty tyto články: Československá deska 13,4 stran v čísle 1, PF 1991 1,06 stran v čísle 1, Účet za Rock 1990 2,28 stran v čísle 5, Trendy 3,04 stran v čísle 10.

Rubriky v ročníku 1999 byly naprosto odlišné. Proto také není možné vzájemné porovnání. Počet rubrik se rozšířil, byl rozmanitější, s přesnou dotací na počet stran v čísle.

Rubriky - počet stránek textu A4 v číslech ročníku 1999

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Editorial	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Rock&Top	6,0	5,0	6,0	4,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Pelmeľ	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	5,0	6,0	6,0	6,0
On Line	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	3,0	4,0	4,0	3,0
... & kluby	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,0	4,0	4,0
Tipy & Typy	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
World music	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Trance&Dance	12,0	11,0	12,0	12,0	12,0	10,0	12,0	11,0	11,0	11,0	10,0	11,0
Live	6,0	5,0	6,0	5,0	5,0	5,0	6,0	5,0	6,0	5,0	5,0	5,0
After Live		1,0	0,0	0,0	1,0	1,0	0,0	1,0				
Recenze	18,0	17,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	26,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Hitparády	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Inzerce	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Odkud kam	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Bigbítové šlápoty	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Na vlastní uši	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Ostatní	16,0	7,0										

Poznámka: v ostatních jsou zahrnuty tyto rubriky: Videokazety 2 strany číslo 1, Korálky 1 strana číslo 1 a 1 strana číslo 2, CD ROM 1 strana číslo 1 a 1 strana číslo 2, Internet 1 strana číslo 1 a 1 strana číslo 2, Film 4 strany číslo 1 a 2 strany číslo 2, Knihy 2 strany číslo 1 a 2 strany číslo 2, Program klubů 1 strana číslo 1, Obsah Rock&Popu 1998 4 strany číslo 1.

7.3 Vývoj redakce

Níže jsou v práci uvedeny krátké medailonky jednotlivých redaktorů z obou ročníků. Složení redakce⁸⁰ se, jak již bylo napsáno v kapitole o historii časopisu, postupem času měnilo. Do začínajícího periodika nastoupila polovina generace redaktorů narozených v období kolem 2. světové války a zbývající část se narodila ve druhé polovině padesátých let. Většina z nich byli zkušení redaktori, kteří do časopisu přinášeli svoje názory a zaujetí pro jednotlivé žánry. Rockový směr, kterým byl časopis veden, udávali zejména Jaroslav Špulák, Petr Nosálek, Ondřej Konrád, Josef Vlček a Vojtěch Lindaur. Jazzovými rubrikami a recenzemi provázeli čtenáře Eva Střížovská, Ondřej Konrád a Vladimír Vlasák, který se spolu s Jiřím Černým orientoval na širší hudební žánrové spektrum, součástí kterého byla také folková hudba. Před svým příchodem do Rock & Popu někteří redaktori publikovali své články v Melodii, buď jako stálí členové redakce nebo jako externí přispěvatelé.

V časopise na konci devadesátých let byla redakce obsazena publicisty narozenými na konci šedesátých let a počátkem let sedmdesátých. Tyto osobnosti svoji novinářskou kariéru započaly již po roce 1989, měly větší jazykové vybavení a možnost kontaktů se zahraničím.

⁸⁰ Vojtěch Lindaur, *Dotknout se snu* (Praha: Levné knihy KMa, 2007), 187–229.

Vývoj redakce, ročník 1991

	pozice	čísla
Jiří Černý	šéfredaktor	1 – 25
Vojtěch Lindaur	zástupce šéfredaktora	1 – 25
Josef Vlček	reportér	1
	recenze	2 – 25
Vladimír Vlasák	zpravodajství	1 – 25
	profily	3 – 25
Ivan Hartman	zpravodajství	1 – 25
Eva Střížovská	zpravodajství	1
Jaroslav Špulák	zpravodajství	1
	live	2 – 25
Ondřej Konrád	zpravodajství	2 – 25
	zahraniční sekce	1
Petr Nosálek	zahraniční sekce	1
	profily	2 – 17
František Horáček	recenze	1
	life style	2 – 25
Petr Závozda	od neděle do neděle, dopisy	2 – 25
Josef Vlček	profily	18 – 25

V ročníku 1999 jsou již přesně rozdělené úlohy jednotlivých redaktorů a autorů rubrik. Tyto pozice se, jak můžeme vidět v tabulce níže, po celý ročník nemění.

Vývoj redakce, ročník 1999

	pozice	čísla
Vojtěch Lindaur	šéfredaktor	1 – 12
Petr Korál	zástupce šéfredaktora	1 – 12
	tipy & typy	1 – 12
Marek Kukla	zástupce šéfredaktora	1 – 12
Martina Kotrbová	recenze	1 – 12
Ondřej Bezr	Live, knihy	1 – 12
Jana Kománková	trance & dance	1 – 12
Veronika Schmidtová	zpravodajství	1 – 12
Radek Diesler	on-line	1 – 12
Leoš Kofroň	film	1 – 12

Jaroslav Špulák

Hudební publicista Jaroslav Špulák se narodil v roce 1967 v Broumově. V době svého vysokoškolského studia spoluzaložil periodikum pro fanoušky rocku – Rocknoviny. V časopise Rock & Pop působil od jeho počátku do roku 1993, kdy založil časopis zaměřený pouze na rockovou a metalovou scénu s názvem Bang!. V pozdějších letech se opět navrátil do redakce časopisu Rock & Pop. Publikuje v kulturní rubrice deníku Právo, na serverech Novinky.cz a Play.cz, je autorem a spoluautorem několika hudebních publikací.

František Horáček

Hudební publicista a kritik František Horáček se narodil v roce 1946 v Kolíně. Vystudoval sociologii kultury na Univerzitě Karlově a působil jako novinář ve Středočeském nakladatelství a knihkupectví. Od roku 1969 přispíval do Melodie a od roku 1973 ve stejném měsíčníku pracoval jako člen redakce. Mezi další periodika, do kterých přispíval, jsou Mladá Fronta, Mladý Svět, Lidová demokracie a Květy. Pracoval na scénářích pro hudební pořad Československé televize a Československého rozhlasu. Po politicky vynuceném odchodu z Melodie v roce 1983 začal jako vedoucí redaktor řídit ediční oddělení Československého filmového ústavu v Praze. V roce 1990 odešel do redakce Rock & Popu, kde zůstal do roku 1992. V září 1993 tragicky zemřel.

Eva Střížovská

Žurnalistka Eva Střížovská se narodila v Praze v roce 1943. Vystudovala Konzervatoř Jaroslava Ježka a od počátku své kariéry se věnovala žurnalistice. Přispívala do Světa práce a publikovala v Melodii, Květech a pracovala pro Jazz buletin a s jazzovou sekcí pořádala Pražské jazzové dny. V roce 1990 vstoupila do redakce Rock & Popu. Současně založila časopis pro Čechy žijící v zahraničí s názvem Český dialog a později i Mezinárodní český klub.

Ivan Hartman

Hudební publicista Ivan Hartman se narodil v roce 1962. V osmdesátých letech působil jako redaktor klubového časopisu Nové koření. V Rock & Popu působil do roku 1990 do roku 1993, kdy odešel do časopisu Folk & Country. Pracoval jako redaktor Lidových novin a vedoucí kulturní rubriky Hospodářských novin, v deníku Bohemia a MFDnes a jako externí spolupracovník Aktuálně.cz.

Petr Závozda

Žurnalista Petr Závozda vedl po odchodu z Rock & Popu domácí zpravodajství v Lidových novinách. Pracoval jako vedoucí domácího zpravodajství v České televizi a působil jako hlavní editor týdeníku Týden. Byl šéfredaktorem internetového média Aktuálně.cz. Vyučuje na Katedře mediálních studií Fakulty Sociálních věd Univerzity Karlovy.

Petr Nosálek

Novinář a překladatel Petr Nosálek se narodil v roce 1955. Vystudoval Vysokou školu chemicko-technologickou v Pardubicích. Pracoval jako editor a překladatel ve Výzkumném ústavu Sigma Olomouc. Ve volném čase překládal písňové texty západní rockové hudby a věnoval se její popularizaci, včetně pořádání poslechových večerů pro širokou veřejnost. Po odchodu z Rock & Popu působil jako redaktor české sekce BBC v Londýně. Později byl editorem vysílání BBC a Rádía Česko. Spolupracuje s Českým rozhlasem, Českou televizí a projektem Paměti národa.

Jiří Černý

Hudební kritik Jiří Černý se narodil v roce 1936 v Praze. Vystudoval žurnalistiku a český jazyk na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Pracoval jako kulturní redaktor Mladého světa a jako publicista na volné noze. Přispíval do Melodie, Gramorevue a dalších. Uváděl a připravoval pořady v Českém rozhlasu. Od roku 1971 pořádal pořad Antidiskotéky, se kterým objížděl města v Československu. Během těchto pořadů zaznívaly i skladby mnoha zakázaných autorů a interpretů. V roce 1989 se účastnil zakládání Občanského fóra. Působil jako první šéfredaktor Rock & Popu. Po svém odchodu se opět živil jako nezávislý publicista na volné noze. Psal články do Lidových a Hospodářských novin, pořádal Antidiskotéky a hudební pořady, opět spolupracoval s Českým rozhlasem. Získal Cenu Ministerstva kultury za přínos v oblasti hudby a vstoupil do Síně slávy Akademie populární hudby. V roce 2020 o něm ČT art uvedla dokumentární pořad *Když se řekne Jiří Černý*.

Josef Vlček

Josef Vlček, hudební publicista a dramaturg se narodil v roce 1951 v Praze. Působil v Jazzové sekci a jako dramaturg se účastnil Pražských jazzových dnů. Publikoval články v Jazz Buletinu. Byl redaktorem časopisů Melodie, Rock & Pop a Music. Je autorem několika hudebních publikací jako *Rock 2000*, *Rock na levém křídle*. Publikoval stovky článků v různých denících a časopisech. Podílel se na vzniku rádia Evropa 2, formoval další české rozhlasové stanice.

Vladimír Vlasák

Hudební publicista a kritik Vladimír Vlasák se narodil v roce 1958 v Pardubicích. Vystudoval Vysokou školu dopravy a spojov v Žilině. Od roku 1988 psal do časopisu Melodie. V roce 1990 se stal zakládajícím členem periodika Rock & Pop, kde působil do roku 1993. Poté pracoval jako hudební redaktor v Mladé frontě Dnes. V roce 2013 zemřel.

Ondřej Konrád

Hudební a politický publicista a aktivní hudebník Ondřej Konrád se narodil v roce 1950 v Praze. Hudební žurnalistice se začal věnovat v roce 1969 jako přispěvatel Aktualit Melodie a později i Melodie, odkud byl v roce 1983 spolu s ostatními členy redakce vyloučen. Mezi lety 1984 a 1989 působil jako redaktor v Gramorevue, kde ve spolupráci s Vojtěchem Lindaurzem vznikl seriál o historii české rockové hudby s názvem *Kdopak by se rocku bál*, později knižně vydaný jako *Život v tahu* (1990) a *Bigbít* (2000). V roce 1990 spoluzakládal časopis Rock & Pop a odtud v roce 1992 zamířil do českého oddělení Rádia Svobodná Evropa. Po ukončení činnosti rádia přešel do Českého rozhlasu a jako externí autor publikoval pro Harmonii i Rock & Pop, Lidové noviny, Mladou frontu Dnes. Spolu s hudebníkem Michalem Pavlíčkem byl tvůrcem a moderátorem pořadu České televize Na Kloboučku.

Vojtěch Lindaur

Vojtěch Lindaur byl hudební publicista, dramaturg, překladatel a moderátor. Narodil se roku 1957 v Plzni a zemřel v roce 2018. Vystudoval rozhlasovou žurnalistiku na Fakultě žurnalistiky Univerzity Karlovy. V osmdesátých letech působil jako dramaturg a zároveň vedoucí Kulturního domu Opatov, kde v roce 1985 uspořádal bez povolení koncert německé zpěvačky Nico. Po tomto koncertě byl okamžitě propuštěn a příležitostně přispíval do periodik Melodie, Hudební Věda, Revolver Revue, Druha strana a další. Získal práci v časopise Gramorevue. Byl jedním z hlavních zakladatelů Rock & Popu. Od roku 1993 působil jako jeho šéfredaktor. Publikoval v Lidových novinách, Reflexu, Mladé frontě Dnes, moderoval vlastní pořady na Rádiu Beat. Vyučoval hudební publicistiku na Vyšší odborné škole publicistiky. Produkoval několik alb a scénáristicky se podílel na seriálu České televize Bigbít.

V roce 1992 se po neúspěšném festivalu Rock for Life začalo velmi výrazně měnit složení redakce časopisu. Členové redakce odcházeli z finančních důvodů,⁸¹ patrná ale byla

⁸¹ Jaroslav Riedel, *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd. (Praha: Galén, 2015), 155–320.

také generační obměna.⁸² Petr Nosálek odešel do české redakce BBC v Londýně, František Horáček na Ministerstvo kultury České republiky, Josef Vlček přijal pozici ředitele Evropy 2, Ondřej Konrád se stal redaktorem Svobodné Evropy a na volnou nohu se vrátil Jiří Černý. Rok 1993 přinesl redakci časopisu několik dalších změn. Redakci opustili Vladimír Vlasák do Lidových novin a posléze Mladé fronty Dnes, Ivan Hartman do Folk & Country a Jaroslav Špulák založil týdeník Bang!. Jako nově příchozí se v redakci ale objevila Jana Kománková (20), Leoš Kofroň (30), Marek Kukla, Martina Kotrbová, kteří tvořili časopis i v roce 1999. Vedení časopisu po Jiřím Černém převzal Vojtěch Lindaur, který byl šéfredaktorem do roku 2002 a poté i v letech 2005 a 2006.

Redakce časopisu v ročníku 1999

Petr Korál

Hudební publicista, moderátor a scénárista Petr Korál se narodil v roce 1968. Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. Od počátku devadesátých let působil jako moderátor Rádia 1 a jako externí dopisovatel časopisu Rock & Pop, po roce 2000 moderoval pořady v Rádiu Beat a Českém rozhlasu Plzeň. Spolupracoval s MF Dnes a časopisy Metal Hammer, Xantypa, Reflex, Muzikus, Spark, Report, Mladý Svět. V roce 1994 vydal společně s Jaroslavem Špulákem knihu, o českých a slovenských hardrockových a metalových skupinách, *Ohlasy písní těžkých* a v roce 2002 vyšla jeho publikace *Vzpomínky plíživé, aneb jasná zpráva o Olympiku*. Spolupracoval také na knize *Beaty, Bigbeaty, breakbeaty*. Na hudebních pořadech spolupracoval také s Českou televizí.

Marek Kukla

Marek Kukla je zakladatelem několika metalových fanzinů jako bylo Metaliště a Datakov. Později působil jako redaktor Rock & Popu.

Martina Kotrbová

Novinářka Martina Kotrbová se narodila na konci šedesátých let. Vystudovala Univerzitu Karlovu. Mezi lety 1993 a 2000 působila jako redaktorka časopisu Rock & Pop. Po odchodu pracovala jako redaktorka Marianne a vedoucí editorka několika vydavatelství, life stylových časopisů a kulturních sekcí denních periodik. V současnosti působí jako šéfredaktorka časopisu Dům a bydlení.

⁸² Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

Ondřej Bezr

Hudební publicista Ondřej Bezr se narodil v roce 1968. Od počátku přispíval do Rock & Popu jako externí autor, mezi lety 1992 a 2002 byl jeho stálým redaktorem. Přispíval do periodik Týden, Reflex, MF Dnes, spolupracoval s Českým Rohlasem. V současnosti je šéfredaktorem magazínu UNI a píše také pro Lidové noviny. Knižně vydal rozhovory s Vladimírem Mišíkem *Byl jsem dobrej* a Vlastimilem Třešňákem *To je hezký, ne?*.

Jana Kománková

Jana Kománková se narodila v roce 1974. Věnuje se hudební a kulturní publicistice. Mezi lety 1993 a 2001 působila jako redaktorka časopisu Rock & Pop. Pracovala jako DJ pro Rádio 1, spolupracovala s televizí Óčko, periodiky Score a Muzikus, deníkem MF Dnes. Provozuje webový projekt Proti šedi.

Veronika Schmidtová (Handlířová)

Veronika Handlířová se narodila v první polovině sedmdesátých let. Do časopisu Rock & Pop přispívala externě již od roku 1993. Později se stala členkou redakce. Soustředila se na punk, hardcore a alternativní hudbu. Spolupracovala s Českou televizí, Českým rozhlasem a časopisem Týden.

Radek Diesler

Radek Diesler se narodil v roce 1972. Od počátku devadesátých let publikoval pro časopis Rock Report. Mezi lety 1995 – 2002 působil jako redaktor a editor časopisu Rock & Pop. Byl redaktorem kulturní rubriky serveru iDnes.cz a spolupracoval s Českou televizí na dokumentu Bigbít. Je jedním ze zakladatelů Popmuzea.

Leoš Kofroň

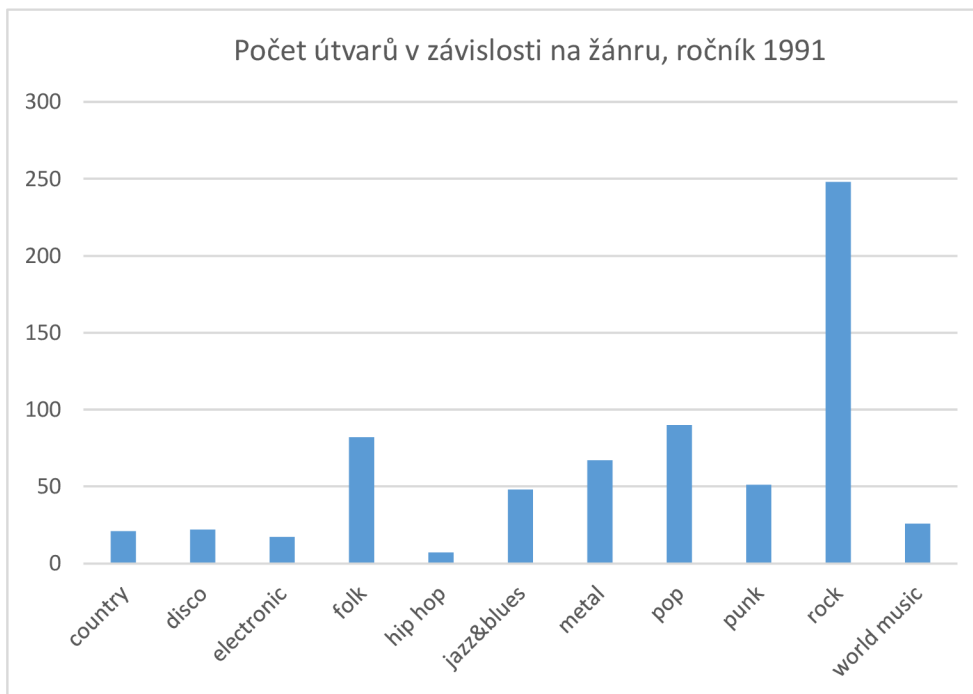
Leoš Kofroň je hudební publicista narozený v roce 1957. Přispíval do magazínu UNI a do Jonáš Klubu. Od roku 1993 byl také součástí redakce Rock & Popu, kde se zabýval rockovou hudbou, vedením rozhovorů s osobnostmi mimo hudebního života a tvořil filmovou rubriku.

7.4 Hudba z hlediska žánrů

Kvantitativní porovnání

V této podkapitole se zabýváme hudebními žánry, kterým byla v prvním ročníku časopisu věnována pozornost. Celkem bylo v rozsahu větším než čtvrt strany otištěno 679 literárních útvarů (dále jen útvarů), tedy článků, zpráv, rozhovorů nebo recenzí. Z pohledu hudebního žánru dostal nejvíce prostoru rock, o kterém se psalo dvě stě čtyřicet osm krát. Popu bylo

věnováno devadesát článků, folku osmdesát dva článků. Dalším žánrům bylo věnováno výrazně méně prostoru: metal (67), punk (51), jazz&blues (48), world music (26), disco (22), country (21), electronic (17) a hip hop (7). Hudební žánry, kterým byla věnována minimální pozornost, nejsou z důvodu přehlednosti v grafu uvedeny.

V ročníku 1999 bylo publikováno asi o dvě stě útvarů více než v roce 1991, tedy 817. Stejně jako v ročníku 1991 bylo docela pochopitelně nejvíce útvarů věnováno rocku (322). K významnému navýšení došlo u útvarů zabývajících se metalem (123) a jazz&blues (104). Další žánry se objevily v těchto počtech: electronic (72), pop (69), folk (48), world music (32), punk (27) a hip hop (17). K významnému propadu došlo v oblasti country (3). O žánru disco nebyl dokonce publikován v ročníku 1999 žádný útvar. Veškeré údaje jsou uvedeny v následujícím grafu.

Korespondence s dobovými sociologickými průzkumy

Tato sekce se pokouší dát do vzájemného vztahu žánrové zastoupení v časopisu s dobovými sociologickými průzkumy. Vychází přitom z hudebně sociologické studie Jaroslava Kasana „Výzkum hudebnosti 1990“,⁸³ která vyšla roku 1991 jako interní publikace výzkumného oddělení Českého rozhlasu a studie Mikuláše Beka „Konzervatoř Evropy“ s podnázvem „K sociologii české hudebnosti“⁸⁴ z roku 2003.

Obě zmíněné práce se snaží identifikovat dostatečně odlišné hudební žánry na základě dotazníkového výzkumu postojů, které k nim česká společnost zaujímá. Autoři využívají faktorovou analýzu, Mikuláš Bek aplikuje metodu hlavních komponent, Jaroslav Kasan konkrétní metodu neuvádí. Autoři nalezené hudební žánry řadí podle velikosti takzvané zátěže, na základě které mohou jednotlivým žánrům přiřadit jejich významnost z hlediska jejich schopnosti vysvětlit dotazníková data.

Hlavní faktory na začátku devadesátých let

Jaroslav Kasan našel celkem třicet čtyři faktorů, které odpovídají dostatečně odlišným hudebním žánrům. S využitím velikosti zátěže z tohoto poměrně velkého množství identifikoval pět hlavních žánrů. Míru pokrytí rozptylu zkoumaných proměnných těmito pěti

⁸³ Jaroslav Kasan, *Výzkum hudebnosti 1990* (Praha: Český rozhlas – Informace výzkumného oddělení Českého rozhlasu, 1990).

⁸⁴ Mikuláš Bek, *Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti* (Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 2003).

faktory neuvádí. Jedná se o následující žánry: tradiční populární hudba a folklor, folková, rocková hudba včetně středního proudu, vážná hudba, jazz všech stylových a historických proměn, zvukově agresivní a menšinové směry.

Tradiční populární hudba je nejvíce polarizovaným okruhem s největším množstvím zastánců i odpůrců. Jaroslav Kasan do ní řadí dechovou hudbu, folklor, operetu, trampské písně a starší popové hity. Tento směr je oblíben převážně u populace starší šedesáti let, žijící na vesnici či ve větší vzdálenosti ke kulturnímu centru. Tato společenská vrstva je již ekonomicky neaktivní a dechová a lidová hudba pro ně znamená taneční hudbu mládeže a operetu hudbu k poslechu. S negativním ohlasem se tento typ hudby vyskytuje v nejmladší generaci, tedy mezi studenty, učiteli, ale i obyvateli velkých měst.

Folková a rocková hudba se také diferencuje na výrazné strany zastánců a odpůrců, ne ale tolik jako tradiční populární hudba. V této skupině se objevují hudební žánry jako country, disco, muzikál a starší popová produkce. Tento hudební styl v devadesátých letech poslouchá převážně generace čtyřicátníků a mladších, kteří měli tuto hudbu oblíbenou v době svého dospívání. Proti folkové a rockové hudbě se vymezuje generace starší a ekonomicky neaktivní. Společným, pozitivně vnímaným, prvkem mohou být u obou populačních kategorií písně malých scén.

Vážnou hudbou se oproti dvěma výše zmíněným žánrům líbí menšině dotazovaného vzorku a negativní hodnocení vyjadřuje silná skupina odpůrců. Významnou skupinu ale také tvoří posluchači, kteří vážnou hudbu tolerují. Do oblasti vážné hudby řadí Jaroslav Kasan veškerou koncertní, symfonickou, komorní, vokální a hudebně-dramatickou hudbu. Posluchači pozitivně nebo neutrálně hodnotící vážnou hudbu mají také dobrý vztah k operetě, chansonu i k folkloru. Nejčastějšími zastánci jsou lidé s vyšším dosaženým vzděláním, nemanuálně pracující a osoby staršího věku, které již nejsou ekonomicky aktivní. Nejmladší generace a dělnické profese patří k silným odpůrcům tohoto žánru.

Jazz oslovuje malé skupiny pozitivně i negativně hodnotících. Většina dotazovaných má k jazzu tolerantní postoj. Jaroslav Kasan počítá do jazzu všechny jeho vývojové proudy od dixielandu přes swing po moderní jazz. Respondenti označují v souvislosti s jazzem blízkost trampské hudby a písní malých scén.

Zvukově agresivní, menšinové žánry vycházejí z šetření s poměrně malým množstvím zastánců a tolerujících a vysokým počtem odpůrců. Negativně hodnotícími respondenty je jako zvukově poměrně neutrální prvek hodnocen muzikál. Jaroslav Kasan přiřazuje do tohoto žánru elektronickou hudbu, heavy metal a částečně folkrock. Příznivci jsou mladí lidé a nejmladší generace, která touží po odlišení a nezávislosti. Netolerující a ti, co nemají zvukově agresivní žánry v oblibě, jsou potom všichni ostatní.

Hlavní faktory na konci devadesátých let

Mikuláš Bek naproti tomu nalézá šest faktorů, které vysvětlují sedmdesát jedna a půl procenta rozptylu zkoumaných dvaceti jedna proměnných a interpretuje je následujícím způsobem: umělé hudba, alternativní scéna, rockový mainstream, lidová hudba (zahrnuje i folk a country), popová scéna a jazz.

Na rozdíl od Jaroslava Kasana neuvádí explicitní popis těchto hlavních žánrů, uvádí však takzvanou matici koeficientů hlavních komponent, ze které je možné vyčíst korelace mezi zkoumanými proměnnými a hlavními žánry. Například tedy proměnná „folk“ má zátěž 0,641 na faktoru „lidová hudba“ a zátěž 0,389 na faktoru „rockový mainstream“. Tento hudební žánr může tedy být ve výrazné míře chápán jako lidová hudba, v určité míře ovšem také jako rock; korelace s ostatními faktory je zanedbatelná (Bek v matici koeficientů hlavních komponent neuvádí hodnoty menší než 0,2, což je v souladu s běžně používanou praxí vyhodnocování statistických dat pomocí faktorové analýzy). Pro časopis důležitější proměnná „rock“ má zcela očekávaně vysokou zátěž na faktoru „rockový mainstream“ (konkrétně zátěž 0,690), má ovšem také poměrně vysokou zátěž 0,440 na faktoru „alternativní scéna“.

Porovnání oblíbenosti hlavních žánrů časopisu na začátku a na konci devadesátých let

Jak již bylo řečeno, obě studie analyzují data získaná z dotazníkového šetření. Jaroslav Kasan se na oblíbenost žánru dotazuje pomocí třístupňové škály s hodnotami „mám rád“, „poslechn nevdí“ a „nesnáším“. Mikuláš Bek používá pětistupňovou škálu s hodnotami „velmi rád/a“, „spíše rád/a“, „nevdí“, „spíše nerad“ a „velmi nerad“. Abychom mohli obě studie lépe srovnat, zredukujeme Bekovu pětistupňovou škálu na třístupňovou a to tak, že sečteme absolutní počty na hodnotách „velmi rád/a“ a „spíše rád/a“ a podobně sečteme absolutní počty na hodnotách „spíše nerad/a“ a „velmi nerad/a“.

Rock

Co se týče postoje k rocku podle pohlaví, dochází Jaroslav Kasan k následujícímu výsledku: rock má rádo 54,3 % mužů, nevadí 30,5 % mužů a nemá ho rádo 15,2 % mužů; 46,7 % žen uvedlo, že mají rády rock, 36,3 % žen poslech rocku nevadí a nemá ho rádo 17,1 % žen. Mikuláš Bek získal o deset let později tato čísla: 49,0 % mužů má rock v oblíbenosti, nevadí 25,0 % mužů a nemá ho rádo 26,1 % mužů; 37,5 % žen rádo poslouchá rock, nevadí 24,5 % žen a nemá ho v oblíbenosti 38,0 % žen. Můžeme tak vidět, že v průběhu jedné dekády ztratil jak u mužů, tak i u žen rock poměrně výrazným způsobem na oblíbenosti. Toto snížení oblíbenosti rocku jak u mužů, tak u žen, patrně vedlo ke snížení zájmu o časopis Rock & Pop.

Porovnání postojů k rocku podle věku učiníme pouze ve třech věkových kategoriích: mladí posluchači do 29 let, posluchači ve středním věku od 30 let do 59 let a starší posluchači od 60. roku věku. Obě studie používají výrazně více věkových kategorií (přibližně po deseti letech), pro účely této práce však bude hrubší dělení dostačující. V publikaci Jaroslava Kasana se tak dočteme, že 70,8 % mladých posluchačů má rock v oblíbenosti, 24,6 % mladých posluchačů zaujímá k tomuto žánru neutrální postoj a 4,6 % posluchačů stejné věkové kategorie nemá rock rádo. Ve střední věkové skupině má rádo rock 49,6 % dotazovaných posluchačů, 37,3 % nevadí a 13,2 % přistupuje k rocku negativně. Ve věkové kategorii nad 60 let je rocková hudba přijímána pozitivně 16,3 % dotazovaných, neutrálně se k ní staví 38,3 % respondentů a negativně ji hodnotí 45,4 %. Mikuláš Bek zjistil oblíbenost rocku u 65,3 % mladých respondentů, neutrální postoj u 23,2 % a negativní postoj u 11,5 %. Střední věková skupina uvedla svoji oblíbenost rocku v těchto číslech: 56,1 % má rock rádo, 27 % nevadí a 16,9 % nemá rock rádo. 39,9 % seniorů má rock v oblíbenosti, 23,9 % nevadí a 36,2 % ho nemá rádo. Jak můžeme vidět, u mladých posluchačů došlo k mírnému nárůstu negativního pohledu na rockovou hudbu (na úkor pohledu pozitivního a současně neutrálního), u starších naopak k růstu (na úkor jak neutrálního tak negativního postoje). Zajímavý je vývoj u střední generace. Její postoj na konci devadesátých let je ve srovnání se začátkem dekády více vyhraněný – došlo totiž k současnému nárůstu pozitivního i negativního postoje na úkor neutrálního. Došlo tedy (celkem pochopitelně) k „zestárnutí“ fanoušků rocku tedy i potenciálních odběratelů časopisu. Právě popsaná změna ve věkovém profilu fanoušků časopisu by mohla být dobře patrná například ze zaměření reklamy, která byla v průběhu dekády v časopise otištěna. Sloupcový graf v příloze tento vývoj reklamy sice popisuje, je však obtížné z něho cokoli vyvozovat,

zejména proto, že na počátku devadesátých let si málo kdo uvědomoval skutečný potenciál reklamy.

Bezesporu zajímavé by bylo srovnání postojů k rocku podle nejvyššího dosaženého vzdělání, podle zařazení do společenských tříd nebo religiozity. Mikuláš Bek se tomuto ve své publikaci podrobně věnuje. Jaroslav Kasan se však tématem religiozity nezabývá vůbec, zjišťoval pouze sociální status dotazovaných posluchačů. Jeho kategorie (dělník, zaměstnanec, ostatní povolání, učeň, student a ekonomicky neaktivní) jsou ovšem z dnešního pohledu poměrně nevhodně zvolené a obtížně srovnatelné s kategoriemi, které použil pro vzdělání a zařazení do společenských tříd Mikuláš Bek (vzdělání: základní, vyučen/střední bez maturity, středoškolské s maturitou, vysokoškolské; zařazení do společenských tříd: vyšší a vyšší střední, nižší střední, nižší třída). Proto se tomuto srovnání nebudeme věnovat.

Pop

Podle dotazníkového šetření Jaroslav Kasana byla obliba popu u mužů a žen podobná. Konkrétně 48,9 % mužů a 49,9 % žen odpovědělo, že mají rádi popovou hudbu, 42,7 % mužů a 43,6 % žen zaujímá k tomuto žánru neutrální postoj, zbývající počet respondentů, tedy 8,5 % mužů a 6,5 % žen pop music nemají v oblibě. Mikuláš Bek po deseti letech od uskutečnění výzkumu Jaroslava Kasana zjistil, že muži mají pop v oblibě z 52,4 % a ženy z 57,5 %, 29,3 % mužů a 23,3 % žen pop nevdí a 18,2 % mužů a 19,1 % žen ho nemá rádo. Dá se tedy konstatovat, že postoj k popu u mužů i žen ke konci tisíciletí byl více polarizovaný než počátkem devadesátých let.

Co se týče postoje k popu podle kategorizovaného věku, dochází Jaroslav Kasan k následujícímu: 34,7 % mladých lidí hodnotí pop kladně, 54,9 % má k popu lhostejný postoj, zatímco 10,4 % uvádí postoj negativní. Střední generace má pop v oblibě z 57,2 %, neutrální postoj uvádí 37,4 % a záporné hodnocení uvádí 5,3 % respondentů. Populace starší šedesáti let hodnotí pop jako pozitivní v 49,2 % případů, neutrální postoj k němu má 41,9 % a záporné hodnocení mu udělilo 8,9 % dotazovaných. Mikuláš Bek naproti tomu získal tyto údaje: U 65,3 % mladé generace je pop oblíbený, 23,2 % jej vnímá neutrálně a 11,5 % negativně; Střední generace uvádí svůj postoj k popu jako pozitivní z 56,1 %, neutrálně se k němu staví 27,0 % respondentů a záporně 16,9 % dotazovaných. Posluchači seniorního věku mají pop v oblibě v 39,9 % případů, neutrálně se k němu staví 23,9 % této věkové skupiny a záporný vztah

k němu uvádí 36,2 % respondentů. Ze zjištěných dat je vidět velký nárůst oblíbenosti popu u mladé generace a značný pokles oblíbenosti u generace starší.

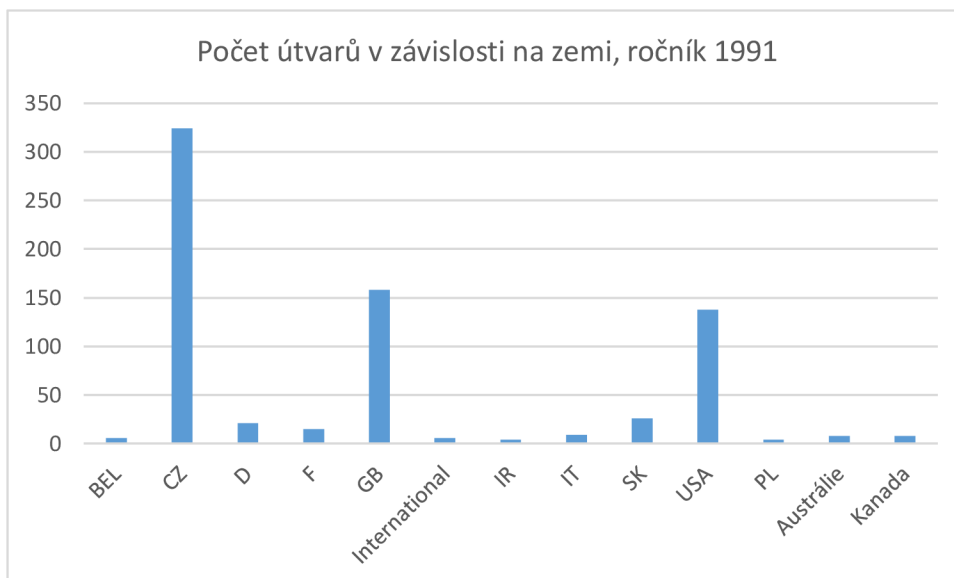
Vzájemné postavení folku, country a rocku

Souhrnně tedy můžeme říci, že obě studie identifikují podobné faktory s mírně odlišným řazením podle zátěže, což je ovšem očekávatelný výsledek vzhledem k tomu, že zkoumají hudebnost stejné společnosti v rozmezí pouhých deseti let. Z pohledu zaměření časopisu je zajímavé postavení folku a country hudby vzhledem k faktorům „rockový mainstream“ a „lidová hudba“ v Bekově práci. Obě tyto proměnné mají totiž poměrně vysokou a vzájemně blízkou zátěž na faktorech „rockový mainstream“ a „lidová hudba“ a výrazně se tak odlišují od všech ostatních proměnných. Na tento fenomén se můžeme dívat tak, že na přelomu tisíciletí česká společnost vnímala folk a country jako lidovou a současně rockovou hudbu. Z důvodu dlouhodobé oblíbenosti folku v české společnosti (jak ostatně ukazuje i Jaroslav Kasan) mohlo toto vnímání přilákat nezanedbatelný počet zájemců o časopis Rock & Pop i z řad posluchačů folku a country.

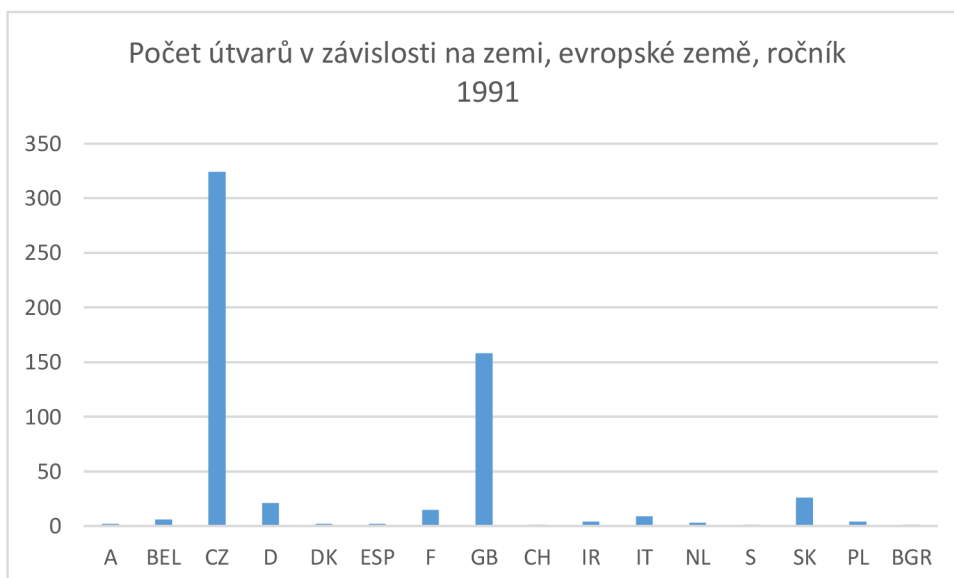
Navzdory této skutečnosti, jak můžeme vypožorovat z předcházejících grafů, redakce časopisu postupně snižovala významnou měrou počet útvarů věnovaných folku – mezi lety 1991 a 1999 na téměř polovinu, z osmdesáti dvou v roce 1991 na čtyřicet osm v roce 1999. Ještě výrazněji může být tento pokles demonstrován na počtu článků o folkových interpretech; zde došlo k redukci o více než polovinu – z dvaceti šesti v roce 1991 na jedenáct v roce 1999. Pokles článků zabývajících se folkovou tematikou tak mohl vést ke snížení zájmu čtenářů z řad folk-country fanoušků.

7.5 Hudba z hlediska země původu

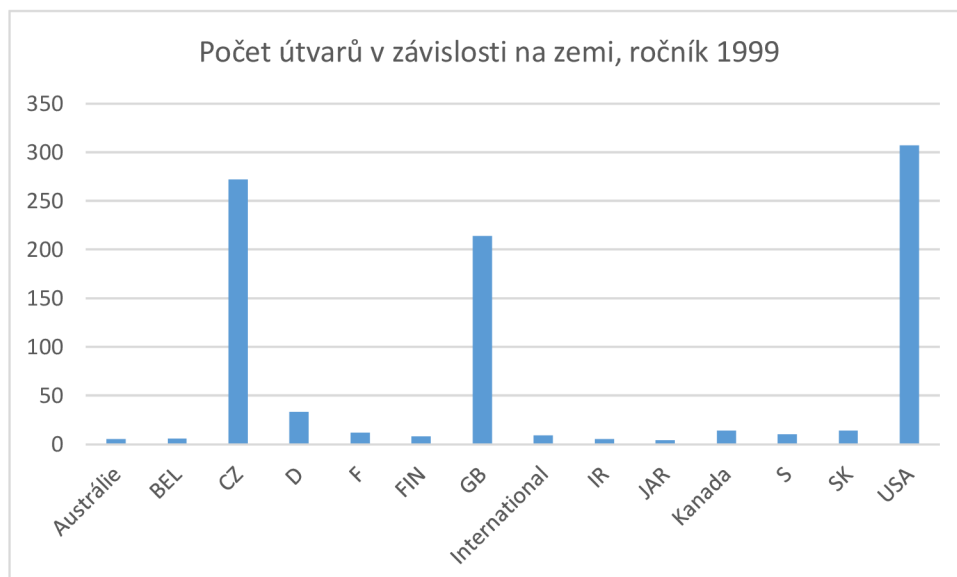
V grafu jsou vyčísleny počty literárních útvarů (článků, recenzí, zpráv nebo rozhovorů) podle země původu. Celkem bylo v ročníku 1991 pojednáváno o čtrnácti evropských a dvanácti mimoevropských zemích. V grafu nejsou zařazeny země, které v literárních útvarech dostaly menší prostor než čtyři výstupy. Tyto země budou pro úplnost uvedeny v samostatných grafech pro evropský kontinent a ostatní kontinenty. Je patrné, že nejvíce prostoru bylo věnováno útvarům z České republiky (324), dále pak útvarům z Velké Británie (158) a ze Spojených států amerických (138).

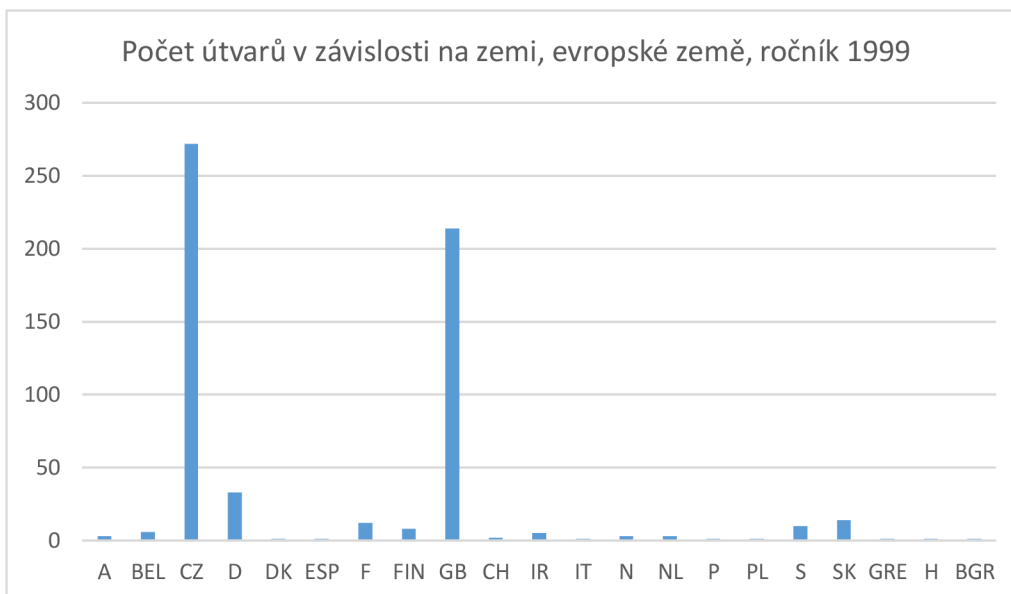
Ze zemí bývalého východního bloku jsou zjevně nejčetnější útvary z České republiky (324), dále pak ze Slovenska (26), Polska (4) a Bulharska (1). Ze západních zemí je nejčetnější Velká Británie (158), poté následuje Německo (21), Francie (15), Itálie (9), Belgie (6), Irsko (4), Nizozemí (3), Dánsko (2), Rakousko (2), Španělsko (2), Švédsko (1) a Švýcarsko (1).

Z neevropských zemí jsou nejčetnější útvary z USA (138), ve výrazně menším počtu potom z Austrálie (8), Kanady (8) a Brazílie (3). Ostatní země jsou v počtu menším než tři.

V ročníku 1999 převládá celkový nejvyšší počet útvarů ze Spojených států amerických (307), druhou a třetí zemí s nejvyšším počtem útvarů jsou Česká republika (272) a Velká Británie (214). Za nimi s velkým odstupem následuje Německo (33) a Kanada (14) se Slovenskem (14).

Při srovnání stejných dat pouze mezi evropskými státy se ukazuje, že v ročníku 1999 bylo otištěno 272 útvarů z České republiky, dále následuje Velká Británie (214), Německo (33), Slovensko (14), Francie (12), Švédsko (10). Dánsko, Itálie, Polsko a Španělsko neměli v celém tomto ročníku oproti ročníku 1991 žádný útvar. Naopak útvary z Finska byly publikovány v ročníku 1999 celkem čtyři krát a v ročníku 1991 ani jednou. Slovensku v ročníku 1999 (4) oproti ročníku 1991 (14) útvary výrazně poklesly.

Srovnáme-li země mimo evropský kontinent, zjistíme, že s největším počtem útvarů se i v ročníku 1999, stejně jako v ročníku 1991, umístily s největším počtem útvarů Spojené státy americké (307). Na druhém místě s velkým rozdílem stojí Kanada (14), dále pak Jihoafrická

republika (4), Austrálie (2) a Jamajka (1). Kanada má v tomto ročníku o 6 útvarů více než v ročníku 1991. Austrálie naopak s útvary poklesla a o ostatních mimoevropských zemích se v rozsahu větším než čtvrt strany nepsalo vůbec.

Počet útvarů v závislosti na žánru a zemi, ročník 1991

	CZ	D	GB	IT	SK	USA	celkový součet
country	12				1	7	20
disco	3	2	7	1		8	21
electronic	2	3	3				8
folk	76		1		3	1	81
hip hop	2		2			3	7
jazz&blues	16		3		1	22	42
metal	22	3	9	1		24	59
pop	21	1	30	2	5	22	81
punk	24	3	16	2	2	3	50
rock	107	3	76	1	10	37	234
world music	4		2	1		1	8
celkový součet	289	15	149	8	22	128	611

Aby bylo možné přehledně ukázat, které žánry zastávaly v jednotlivých zemích jaké pozice, určila jsem spodní hranici útvarů číslem osm. Rozdělíme-li tedy celkový počet napsaných útvarů ročníku 1991 na žánry, které jsou v nich obsaženy, zjistíme, jak vyplývá z tabulky výše, že z celkových 289 z České republiky se 107 krát psalo o rocku, 76 krát o folku, 24 krát o punku, 22 krát o metalu, 21 krát o popu, 16 krát o jazz&blues, 12 krát o country, 4 krát o world music, 3 krát o disco a 2 krát o elektronické hudbě a hip hopu. Jiná je situace s britskými útvary, kterých v tomto ročníku bylo celkem 149. Stejně jako v České republice byl nejpočetnější žánr rock (76). Druhý nejzmiňovanější byl v tomto případě pop (30) a dále potom punk (16), metal (9), disco (7), electronic (3), jazz&blues (3), hip hop (2) a folk (1). I přes celkově nižší počet útvarů se psalo více o britské popové hudbě než o české.

Ve srovnání s těmito údaji měly USA také nejvíce útvarů v žánru rocku (37), dále následoval metal (24), jazz&blues (22), pop (22), disco (8), country (7), hip hop (3), punk (3), electronic (1) a world music (1). Žánry jazz & blues, metal i pop z USA mají také bez ohledu na celkový počet útvarů větší množství textu než Česká republika. Ze Slovenska se nejvíce psalo o rocku (10), popu (5), folku (3), punku (2), country (1), jazz&blues (1). Žánry z německé

produkce potom byly stejným počtem (3) electronic, metal punk, rock, se dvěma texty disco a jedenkrát zmíněný pop.

Počet útvarů v zemích v závislosti na žánru, ročník 1999

žánry	CZ	D	F	FIN	GB	International	Kanada	S	SK	USA	celkový součet
country	1									2	3
electronic	4	2	4	1	43	2				10	66
folk	23		1		10			1		10	45
hip hop	2				3					10	15
jazz&blues	12	3	1		3	1	2		2	77	101
metal	37	11		4	12	1	2	4		43	114
pop	14	1	1		30		4	2	5	12	69
punk	8	1			5		1		2	7	24
rock	110	6	2	2	80	1	4	3	4	94	306
world music	4		1	1	3	3		1		5	18
celkový součet	215	24	10	8	189	8	14	10	13	270	761

V tabulce výše vidíme, že v ročníku 1999 bylo nejvíce útvarů napsáno o USA (270). Stejně jako v ročníku 1991 po rozdělení na jednotlivé žánry zjistíme, že nejvíce se z USA psalo o rocku (94), dále potom o jazz&blues (77), metalu (43), popu (12), electronic (10), folku (10), hip hopu (10), punku (7), world music (5) a country (2). Rock stojí na stejném místě jako

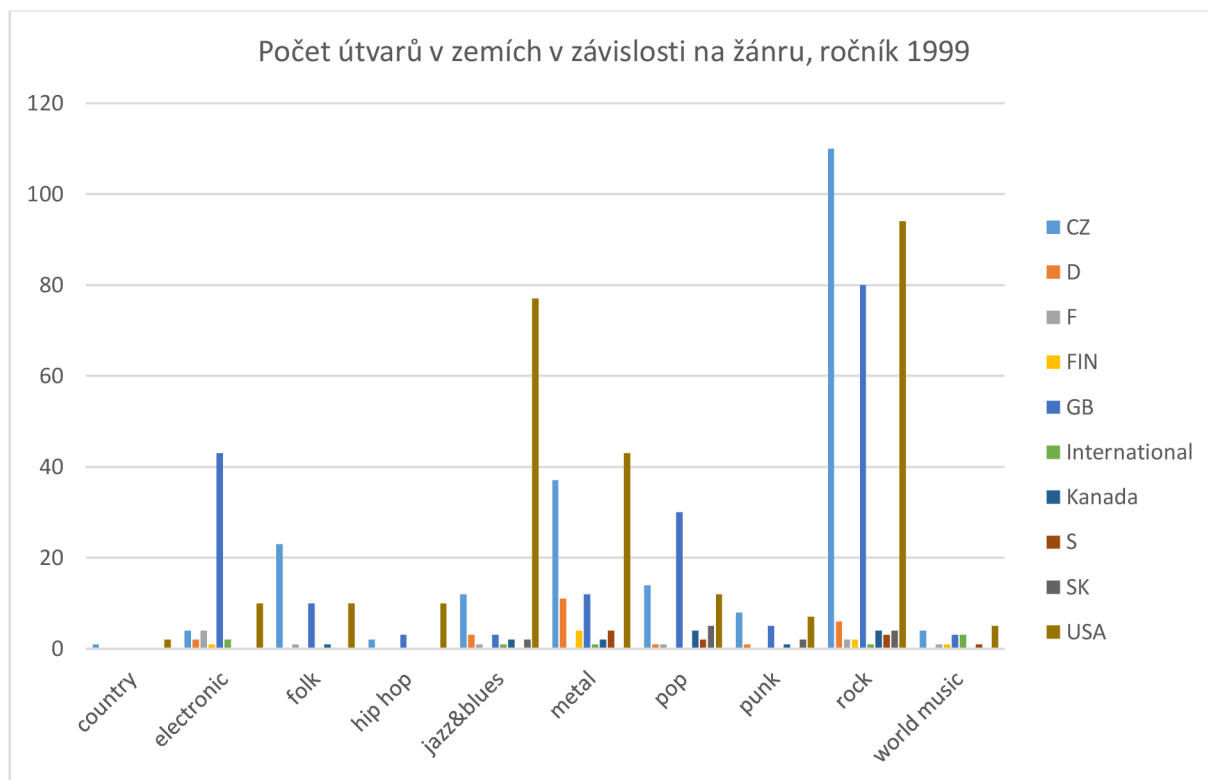
v ročníku 1991 a skoro na stejné pozici je i metal. Další žánry jsou v rámci USA přeskupeny. Větší množství útvarů v ročníku 1999 se psalo o jazz&blues, což může být dáno úlohou Ondřeje Konráda v časopise. Ten se na jazz&blues specializoval. Výrazně ubylo z USA útvarů o popu, electronic, folku i hip hopu. Propad v množství textů ale také zaznamenal jazz&blues a pop.

Druhou nejvíce zmiňovanou zemí byla Česká republika. I zde je první v pořadí rock (110), druhý metal (37), následuje folk (23), pop (14), jazz&blues (12), punk (8), electronic (4), world music (4), hip hop (2) a country (1). Při srovnání útvarů obou ročníků z ČR vidíme, že rock má opět největší počet zmínění. Na druhém místě ale vystřídal folk metal (37) a folk se velmi silně propadl na třetí pozici. Mnohem méně textů bylo také napsáno o country, electronic a punku. Stejný počet si uchovala world music (4) a hip hop (2).

Velká Británie obsadila v celkovém počtu útvarů třetí místo (189). Stejně jako u dvou předchozích zemí zůstává z Velké Británie na první pozici zmiňovanosti rock (80). Další v pořadí jsou potom electronic (43), pop (30), metal (12), folk (10), punk (5), hip hop (3), jazz&blues (3) a world music (3). Velký nárůst vidíme u electronic music. V ročníku 1991 byla electronic music zmíněna pouze třikrát, kdežto v roce 1999 již čtyřicet třikrát. Toto navýšení lze dávat do souvislosti s rubrikou Trance&Dance, kterou vedla Jana Kománková.

V ročníku 1999 bylo o německých žánrech napsáno v časopise celkem 24 útvarů. Z toho nejvíce prostoru získal metal (11), dále pak rock (6), jazz&blues (3) a electronic (2), pop (1) a punk (1). Oproti ročníku 1991 získalo Německo v časopise v roce 1999 více prostoru.

V grafu jsou uvedeny další země, až do počtu osmi útvarů. Slovensko, stejně jako Kanada měli v ročníku 1999 oproti ročníku 1991 méně textového prostoru. Itálie se již s počtem menším než 8 do grafu nedostala. Naopak se v něm objevila Kanada a Švédsko.

7.6 Hudba z hlediska zmiňovaných interpretů a kapel

Tato sekce se snaží kvantifikovat zastoupení interpretů a kapel v časopise. V níže uvedených tabulkách tedy vidíme celkové počty stran, jež se věnují interpretům, případně kapelám. Pro lepší přehlednost jsou v grafu uvedeni pouze interpreti, kteří zaujali více než 5 stránek časopisu. Tabulky také obsahují informaci o zařazení interpretů a kapel do žánrů, případně informaci o zemi původu.

Ročník 1991

Nejvíce stran bylo v ročníku 1991 napsáno o britské rockové kapele Depeche Mode (11,65 stran). Skoro stejný počet stran zaujímají literární útvary týkající se popisu žánru punk. S 9,12 stran se na třetím místě umístila americká rocková kapela R.E.M., dále pak britský popový zpěvák Sting (8,61), australská rocková kapela AC/DC (7,09) a další.

Interpreti a kapely (celosvětově), ročník 1991	počet stran
Depeche Mode	11,65
rock	11,65
punk	11,40
články-žánry	11,40
R.E.M.	9,12
pop	2,28
rock	6,84
Sting	8,61
pop	7,60
rock	1,01
AC/DC	7,09
rock	7,09
Michael Jackson	6,84
pop	6,84
Van Halen	6,84
rock	6,84
Dire Straits	6,84
rock	6,84
Paul Simon	6,56
pop	6,56
Pražský výběr	6,54
rock	6,54
Oceán	5,95
pop	0,57
punk	5,13
rock	0,25
ZZ Top	5,57
rock	5,57
Guns N´Roses	5,32
rock	5,32
Morrissey	5,13
pop	5,13
Lucie	5,13
rock	5,13
Madonna	5,07
pop	5,07
Tři sestry	5,07
punk	4,81
rock	0,25

Podíváme-li se v ročníku 1991 na počty stran interpretů a kapel pouze z českého prostředí, zjistíme, že pět nejčastěji psaných kapel je rockový Pražský výběr (6,54), dále pak punk-rocková kapela Oceán (5,95), rocková kapela Lucie (5,13), punk-rocková kapela Tři sestry (5,07) a folková skupina Jim Čert (4,81). V tabulce je uvedeno celkem deset kapel a interpretů i s menším množstvím otištěných stránek než pět v tabulce výše. Domácí kapely a interpreti se dělí o menší počet stran než interpreti zahraniční, což je pochopitelné vzhledem k oblibě zahraniční produkce začátkem 90. let.

Interpreti a kapely (CZ), ročník 1991	počet stran
Pražský výběr	6,54
rock	6,54
Oceán	5,95
pop	0,57
punk	5,13
rock	0,25
Lucie	5,13
rock	5,13
Tři sestry	5,07
punk	4,81
rock	0,25
Jim Čert	4,81
folk	4,81
Hudba Praha	4,81
rock	4,81
Janek Ledecký	4,56
folk	4,56
Merlin	3,80
metal	3,80
Už jsme doma	3,79
folk	1,14
rock	2,65
Vlastimil Třešňák	3,48
folk	3,48

Ze zahraničního prostředí byla největší pozornost směřována na britskou rockovou kapelu Depeche Mode (11,65 stran), dále pak na americkou rockovou kapelu R.E.M. (9,12), britského popového zpěváka Stinga (8,61), australskou rockovou kapelu AC/DC, amerického popového zpěváka Michaela Jacksona (6,84), a další.

Interpreti a kapely (mimo CZ), ročník 1991	počet stran
Depeche Mode	11,65
rock	11,65
GB	11,65
R.E.M.	9,12
pop	2,28
USA	2,28
rock	6,84
USA	6,84
Sting	8,61
pop	7,60
GB	7,60
rock	1,01
GB	1,01
AC/DC	7,09
rock	7,09
Austrálie	7,09
Michael Jackson	6,84
pop	6,84
USA	6,84
Dire Straits	6,84
rock	6,84
GB	6,84
Van Halen	6,84
rock	6,84
USA	6,84
Paul Simon	6,56
pop	6,56
USA	6,56
ZZ Top	5,57
rock	5,57
USA	5,57
Guns N´Roses	5,32
rock	5,32
USA	5,32

Ročník 1999

Jak vidíme v níže uvedené tabulce, nejvíce stran v ročníku 1999 bylo v periodiku napsáno o domácí produkci (v tom lze spatřovat významný rozdíl oproti začátku 90. let), konkrétně o rockovém interpretovi Vladimíru Mišíkovi (8,50), za ním s počtem 8,00 stran následuje český režisér a scénárista Saša Gedeon. Autorovi filmů Indiánské léto (1995) a Návrat idiota (1999) tak bylo věnováno velké množství stran. O českém zpěvákovi, skladateli a spisovateli Filipu Topolovi bylo napsáno 7,75 stran. Další místo pak zaujímá domácí rocková kapela Lucie (7,50)

a český hudebník a skladatel Jiří Dědeček (7,25). V ročníku 1999 se objevuje také osobnost nehudebního světa – spisovatel Josef Škvorecký (7,00). Zařazování rozhovorů a článků o osobnostech napříč kulturním spektrem může souviset se snahou redaktorů zaujmout široké spektrum čtenářů a věnovat se nejen hudbě, ale kultuře jako celku. Tyto články o osobnostech kultury tak měly nejspíše podobný cíl jako cestovatelské zápisky a reportáže ze zahraničí, hlavně USA.

Interpreti a kapely (celosvětově), ročník 1999	počet stran
Vladimír Mišík	8,50
rock	8,50
Saša Gedeon	8,00
články-ostatní	8,00
Filip Topol	7,75
rock	7,75
Lucie	7,50
rock	7,50
Jiří Dědeček	7,25
folk	7,25
Mark Lanegan	7,00
rock	7,00
Milan Mejla Hlavsa	7,00
rock	7,00
Josef Škvorecký	7,00
články-ostatní	7,00
Alice Cooper	7,00
rock	7,00
David Bowie	6,75
rock	6,75
Jim Čert	6,00
folk	6,00
Andrej Šeban	6,00
jazz&blues	6,00
Tom Waits	5,67
folk	5,67
Reef	5,50
rock	5,50
Blur	5,50
pop	1,50
rock	4,00
Sting	5,00
rock	5,00
Jamiroquai	5,00
funk	2,33
ostatní	2,67

Pokud v ročníku 1999 odfiltrujeme pro Českou republiku články týkající se nehudebních osobností a jiných nehudebních podnětů, vyjde nám prvních deset nejzmiňovanějších interpretů a kapel v následujícím pořadí: Vladimír Mišík (8,50), Filip Topol (7,75), Lucie (7,50), Jiří Dědeček (7,25), Milan Mejla Hlavsa (7,00), Jim Čert (6,00), Olympic (4,75), Mňága a Žďorp (4,33), Robert Křesťan (4,00) a Matadors (4,00). Sedm z těchto interpretů je zaměřeno rockově, pouze tři jsou folkoví.

Interpreti a kapely (CZ), ročník 1999	počet stran
Vladimír Mišík	8,50
rock	8,50
Saša Gedeon	8,00
články-ostatní	8,00
Filip Topol	7,75
rock	7,75
Lucie	7,50
rock	7,50
Jiří Dědeček	7,25
folk	7,25
Milan Mejla Hlavsa	7,00
rock	7,00
Josef Škvorecký	7,00
články-ostatní	7,00
Jim Čert	6,00
folk	6,00
články-žánry	5,00
Olympic	4,75
rock	4,75
Mňága a Žďorp	4,33
rock	4,33
Robert Křesťan	4,00
folk	4,00
Matadors	4,00
rock	4,00
Ecstasy Of St. Theresa	3,58
alternative	0,25
rock	3,33
Chinaski	3,00
pop	3,00
Deep Sweden	3,00
alternative	2,67
metal	0,33

Když odfiltrujeme stejné položky v ročníku 1999 pro zahraniční hudbu, zjistíme, že prvními nejzmiňovanějšími interprety jsou Mark Lanegan (7,00), Alice Cooper (7,00), David Bowie (6,75), Andrej Šeban (6,00), Tom Waits (5,67), Reef (5,50), Blur (5,50), Sting (5,00) a Jamiroquai (5,00). Polovina z těchto kapel a interpretů se řadí do rockového žánru, zbylá polovina je po jednom od popu, folku, jazz&blues a funku.

Interpreti a kapely (mimo CZ), ročník 1999	počet stran
Mark Lanegan	7,00
rock	7,00
USA	7,00
Alice Cooper	7,00
rock	7,00
USA	7,00
David Bowie	6,75
rock	6,75
GB	6,75
Andrej Šeban	6,00
jazz&blues	6,00
SK	6,00
Tom Waits	5,67
folk	5,67
USA	5,67
Reef	5,50
rock	5,50
GB	5,50
Blur	5,50
pop	1,50
GB	1,50
rock	4,00
GB	4,00
Sting	5,00
rock	5,00
GB	5,00
Jamiroquai	5,00
funk	2,33
GB	2,33
ostatní	2,67
GB	2,67

7.7 Hudba z hlediska literárních žánrů

V analýze jsem samostatně posuzovala počty článků (o žánrech, interpretech, hudebních specifikách jednotlivých zemí, festivalech a významných událostech), rozhovorů a recenzí.

Počet článků o interpretech

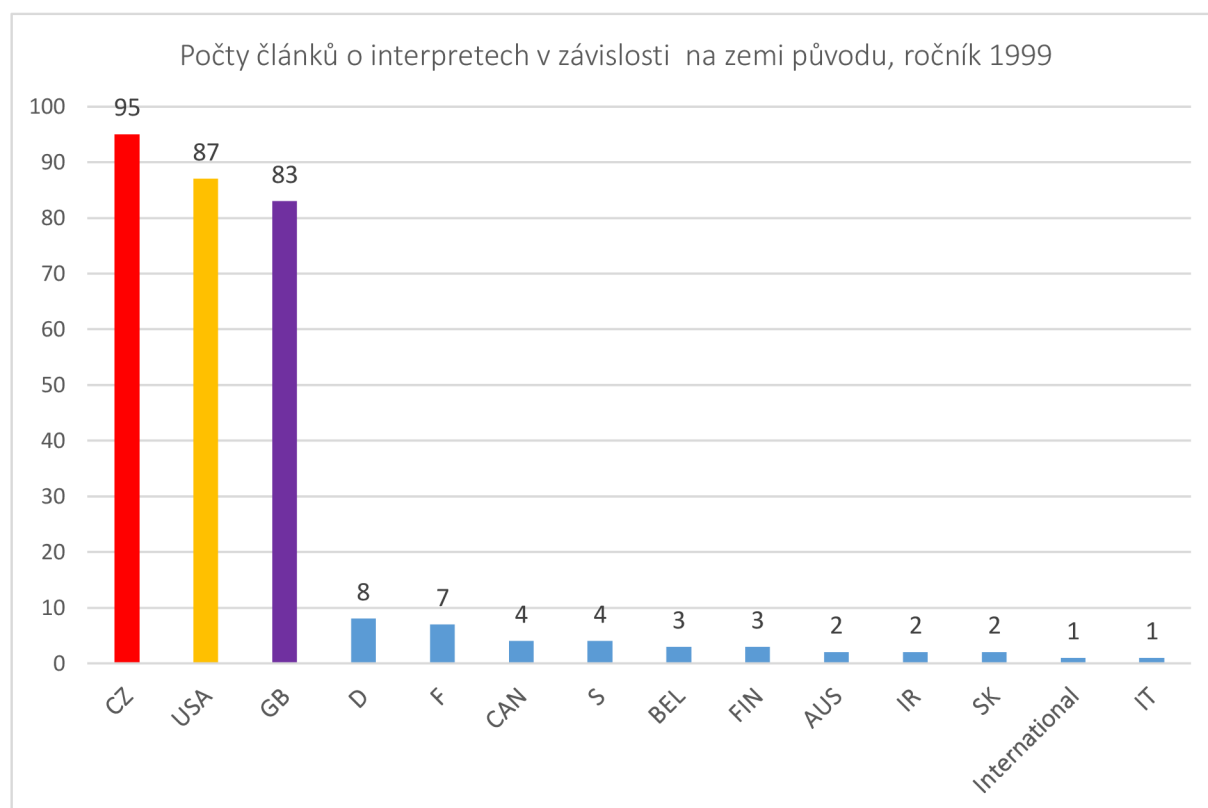
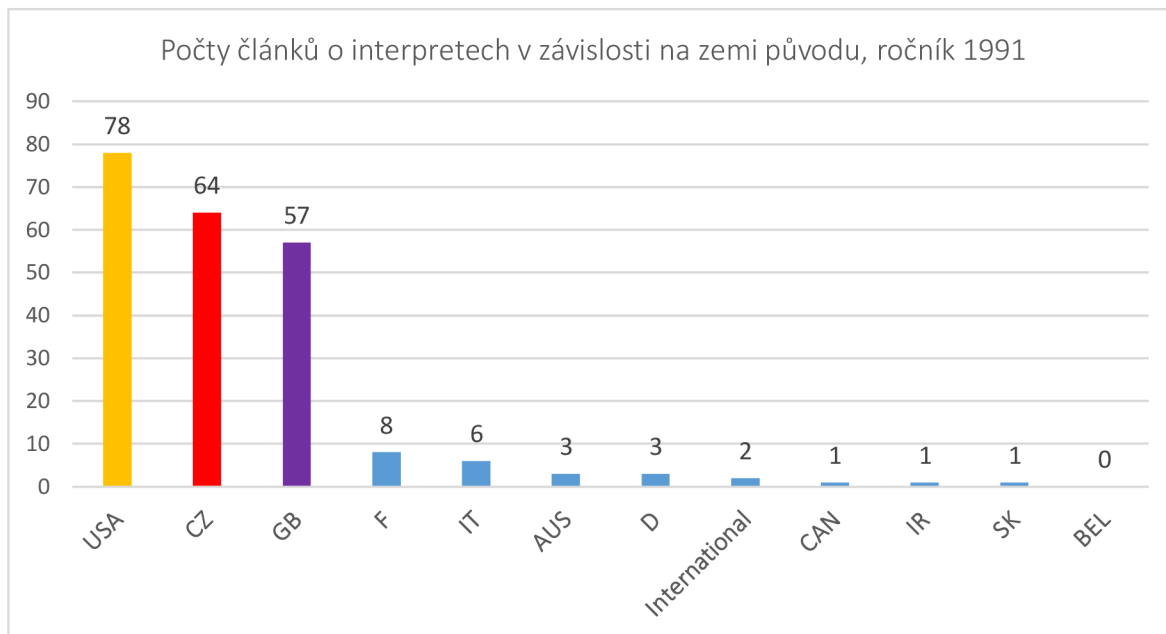
V této sekci se zabývám počtem článků, v následujících dvou pak počtem rozhovorů a recenzí. V grafech níže můžeme vidět, kolik článků o interpretech (zpěvácích, hudebních skupinách, DJ apod.) z daných zemí bylo publikováno v letech 1991 a 1999. V těsně porevolučních letech, reprezentovaných ročníkem 1991, má nejvíce prostoru v periodiku USA, druhé je Československo a třetí v pořadí Velká Británie. Více článků mají v celém ročníku ještě Francie, celkem osm; o interpretech z Itálie je článků otištěných celkem šest. Tři články jsou věnovány kapelám z Austrálie a Německa.

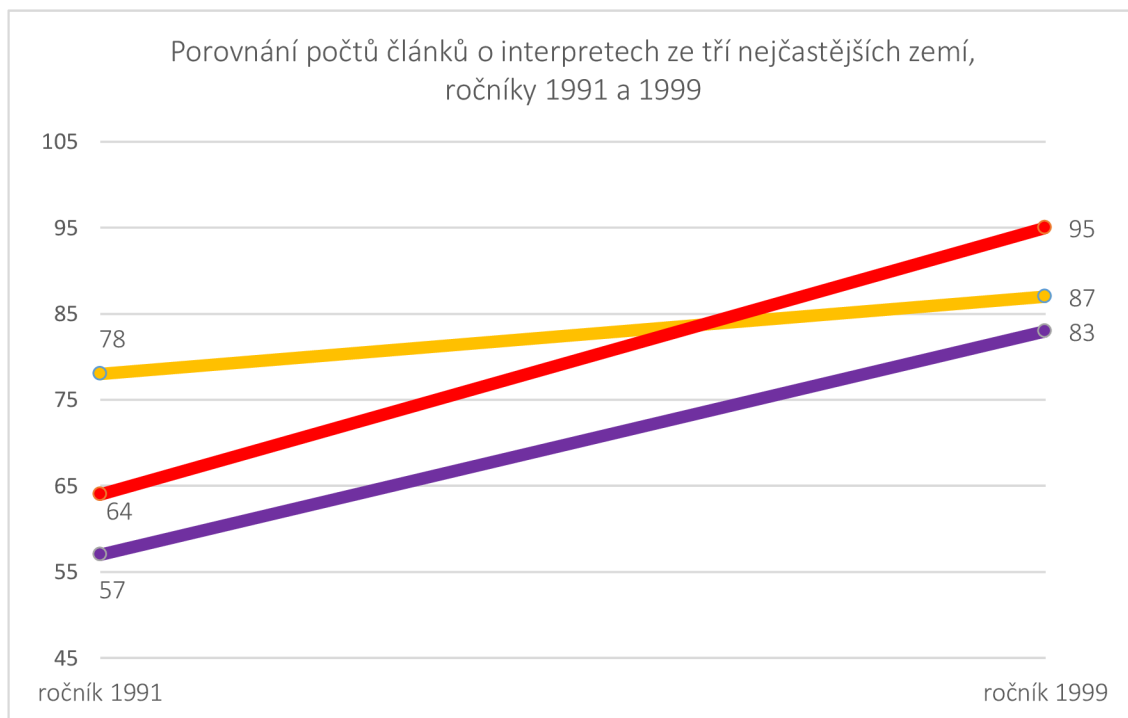
V ročníku 1991 byly otištěny články o interpretech nejen ze zemí, které jsou uvedeny v grafu níže, ale také z dalších států. Články o nich byly ale velmi krátké a nezmiňovaly umělce z dané země opakovaně. Dalšími zmíněnými státy tedy byly Alžírsko, Guinea, Holandsko, Pákistán, Švédsko, Brazílie, Kamerun, Bulharsko, Zimbabwe, Španělsko, Jamajka, Polsko, Argentina, Japonsko a Indie.

Když data porovnáme s ročníkem 1999, dojdeme k závěru, že došlo k výraznému navýšení počtu článků o interpretech z české provenience, což může být dáno již zmíněnou proměnou ve společnosti (nasycení se angloamerickou kulturou lidí nad čtyřicet let a návratem ke všemu, co je české). Stejně tak ale přibýlo i článků z USA a Velké Británie, což může signalizovat snahu udržet i čtenáře mladší generace, kteří již byli se západní kulturou v každodenním kontaktu. Francie si v ročníku 1999 uchovala téměř stejný počet článků, Německo získalo o pět článků více. Oproti tomu již italskému prostředí nebyla věnována skoro žádná pozornost. V roce 1999 existovalo velké množství zemí, o kterých se psalo pouze jednou nebo dvakrát; všechny tyto články se vyskytovaly v rubrice World music.

V ročníku 1999 se psalo, stejně jako v ročníku 1991, nejen o interpretech ze zemí uvedených v grafu, ale také z dalších států, jejichž podíl v obsahu časopisu byl minimální. Těmito zeměmi jsou Libanon, Alžír, Holandsko, Jižní Korea, JAR, Argentina, Dánsko, Jamajka, Mali, Rusko, Španělsko a Mexiko. Tyto země nejsou v grafu uvedeny. Porovnání vzrůstajících

tendencí počtu publikovaných článků o prvních třech nejvýraznějších státech je zobrazeno v grafu níže.

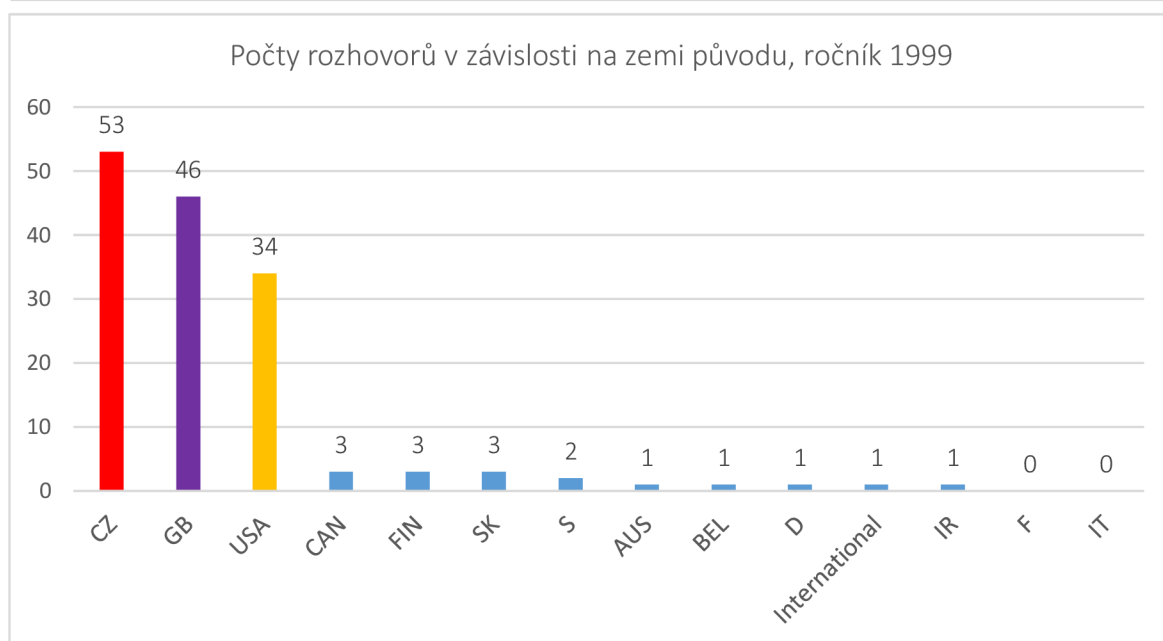
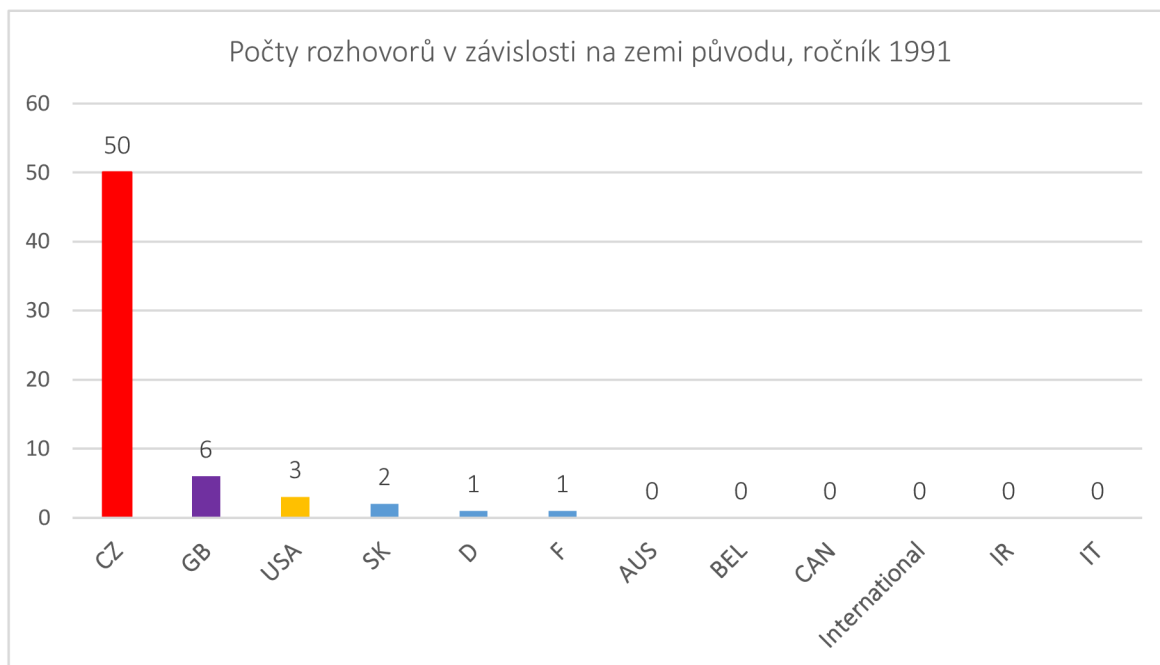

Počet rozhovorů

Následující grafy znázorňují počet rozhovorů v závislosti na zemi původu interpreta. V ročníku 1991 s naprostou převahou zastoupeny rozhovory s místními osobnostmi hudební sféry. Tento nepoměr je zcela jistě dán malými zahraničními kontakty, které by napomohly v oslovení agentur a zástupců hvězd. Důležitou roli zde hraje i slabá jazyková vybavenost redakce a ještě nedokonalé spojení nově otevřené země se světem. Rozhovory se zahraničními interprety jsou ve většině případů vedeny po koncertu v Praze nebo jiném místě v ČSFR, popřípadě v okolních státech, kam byla dostupnost velmi dobrá.

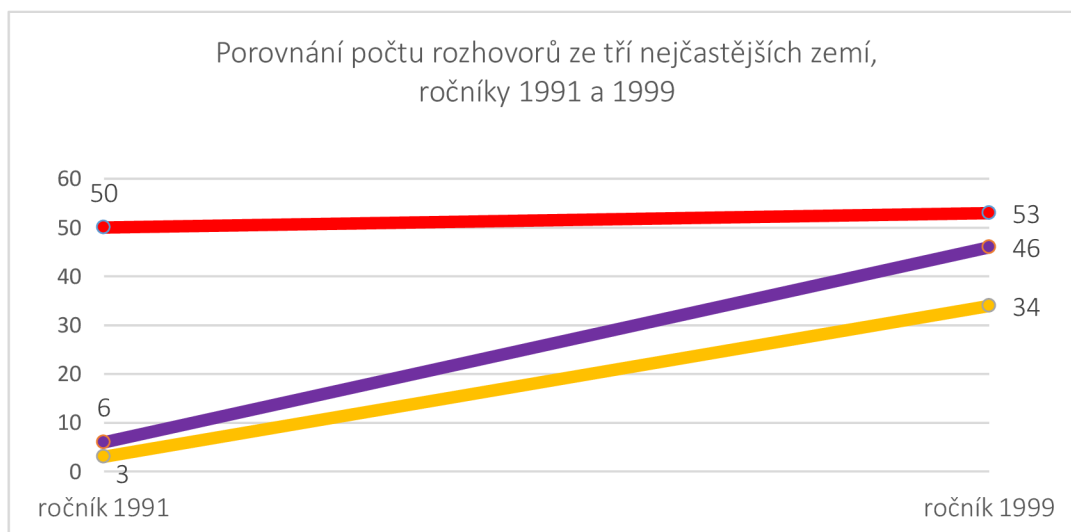
V roce 1999 pak výrazným způsobem vzrostl počet rozhovorů se zahraničními interprety. Interview s umělci z Velké Británie se objevilo celkem osmkrát více a rozhovorů s hudebníky z USA dokonce jedenáctkrát více. Za touto změnou můžeme vidět generační výměnu, která v Rock & Popu proběhla. Na místa redaktorů se dostali publicisté z mladších ročníků, kteří již neměli problém s anglickým jazykem, cestování probíhalo plynule, bez

komplikací. Redaktoři absolvovali stáže, koncerty či festivaly i mimo evropský kontinent. Celková míra globalizace byla i díky internetu na velmi vysoké úrovni a domluvit si telefonní hovor s kýmkoli již nebylo obtížné.

Poznámka: U rozhovorů v ročníku 1999 byly také interpreti z dalších zemí v celkovém počtu 9x interpretů – Holandsko, Japonsko, Egypt, Rakousko, JAR, Senegal, Izrael, Polsko.

Na následujícím grafu je zachycena proměna počtu vedených rozhovorů mezi Českou republikou, Velkou Británií a USA v letech 1991 a 1999. Mírně vzrůstající tendence počtu rozhovorů je patrná i pro rozhovory s českými interprety, což koresponduje s větším zájmem o českou kulturu na konci devadesátých let. Z výše zmíněných důvodů se nejvýrazněji proměnil graf Velká Británie, významnou měrou také graf USA.

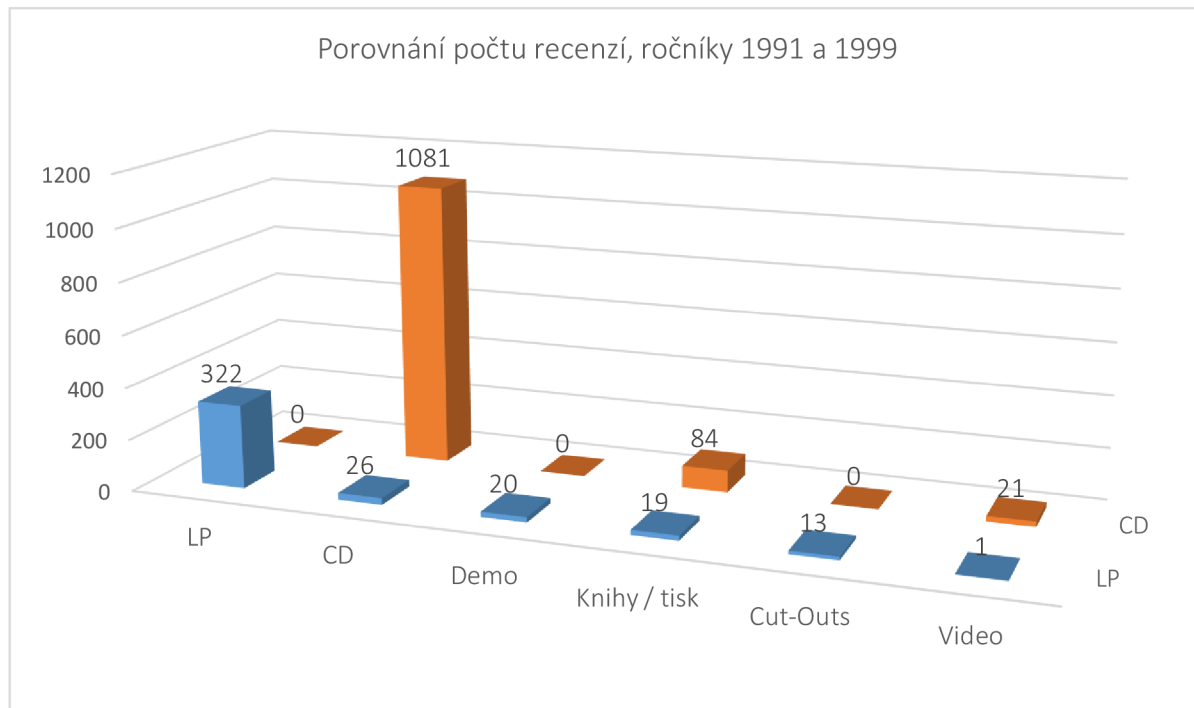

Počet recenzí

Se zpožděním asi deseti let oproti západnímu trhu, způsobeným špatnou ekonomickou situací Československa a také umělým zdržováním nových trendů, stylů a technologií, se v naší zemi začalo více šířit vydávání audiokazet i kompaktních disků (CD bylo vyvinuto v roce 1979 a v roce 1982 švédská skupina ABBA nahrála první album na CD). V roce 1991 bylo v Rock & Popu otištěno 322 recenzí na alba vydávaná na LP deskách a pouze 26 recenzí na alba vydaná na audiokazetách a kompaktních discích.

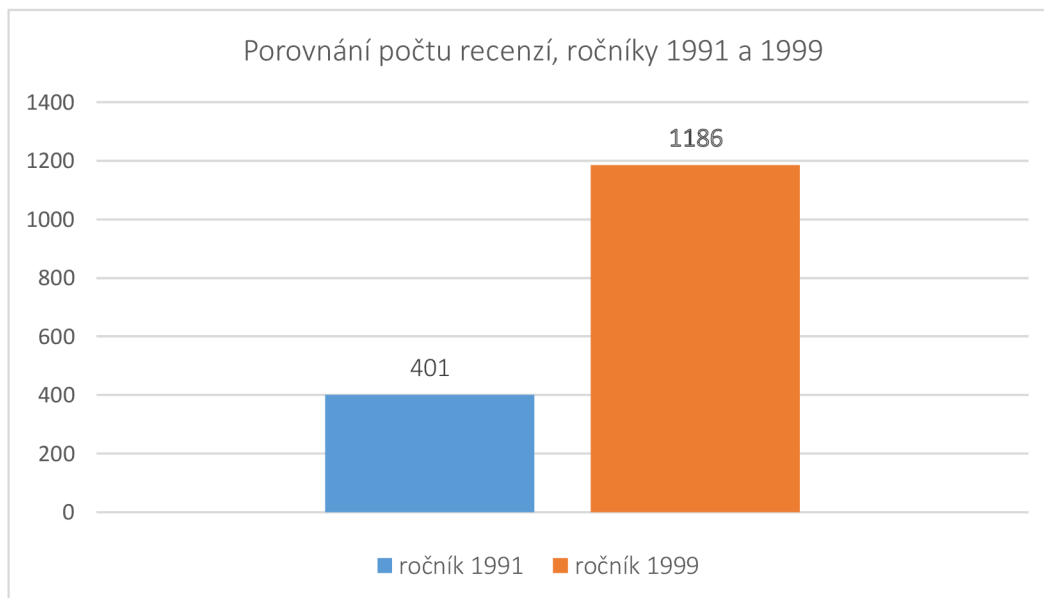
Oproti tomu v roce 1999 skokově vzrostl počet recenzí na alba vydaná na CD a recenze alb na LP úplně vymizela. Zároveň se skokový vzrůst počtu recenzí kompaktních disků odrazil i v počtu celkově vydaných recenzí. V tomto směru lze tedy vidět již rozvinutou globalizaci a velmi výrazně pozměněný hudební trh. Lidé během devadesátých let postupně vyměnili gramofony za rádia s přehrávačem MC, HiFi soustavy či samostatné CD přehrávače. Masově se rozšířil fenomén walkmanů – přenosných MC a později i diskmanů – přenosných CD přehrávačů. Z toho důvodu se zvýšil i počet vydaných CD a bylo více možností výběru alb

k recenzím. Na následujícím grafu je vidět, kolik bylo recenzovaných LP a CD alb v jednotlivých ročnících.

Poznámka: Ročník 1991 je kategorie CD dohromady s kategorií MC.

Tento graf pak porovnává počty recenzí v letech 1991 a 1999.

Hodnocení recenzí

Hodnocení LP desek a CD se v obou ročnících věnovala celá redakce, všichni stálí členové a velký počet externích dopisovatelů. Někteří hodnotili opakovaně, jiní pouze jednou. Mezi jmény můžeme ale najít i Alenu Horákovou či Petra Sedloně, což jsou pseudonymy Josefa Vlčka.⁸⁵ Pseudonymy redakce časopisu používala z důvodu nedostatku recenzentů – chtěla, aby se pod recenze nepodepisovali stále ti stejní lidé.

V ročníku 1991 používala redakce k hodnocení kvality nahrané LP desky pětistupňovou škálu (jednu až pět hvězdiček). Aby bylo hodnocení preciznější, udělovaly se i půl hvězdičky. V ročníku 1991 byly také jednou měsíčně vybrány singly a LP desky, které hodnotili vybraní členové redakce. Pro LP desky většinou ve složení Jiří Černý, František Horáček, Aleš Opekar, Petr Nosálek, Vladimír Vlasák a Josef Vlček. U singlů se recenzenti měnili více. Nejčastěji ale hodnotil Jiří Černý, Ivan Hartman, Ondřej Konrád, Vojtěch Lindaur, Aleš Opekar a Josef Vlček. Toto hodnocení probíhalo nikoli slovně, ale pouze počtem hvězdiček v přehledné tabulce. Poté se výsledek zprůměroval a čtenář si tak mohl přečíst, jaký je rozdíl v hodnocení mezi redaktory a jak celkově dopadla deska či píseň.

V ročníku 1999 již probíhalo hodnocení maximálním počtem hvězdiček 10 a neudělovaly se poloviny hvězdiček. Recenze měly svoji vlastní sekci ke konci čísla, která byla odlišena jinou kvalitou a barvou papíru i výrazně menším písmem ve srovnání s ostatními stránkami časopisu. Recenzí tedy mohlo být v jednom čísle otištěno velké množství. Na první straně recenzní sekce bylo vždy uvedeno, co znamená jednotlivý počet hvězdiček.

⁸⁵ Honza Dědek a Josef Vlček, *Zub času* (Praha: Galén, 2012), 135–238.

Hodnocení, ročník 1991

žánry	0	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	celkový počet hodnocení
country		2	1		1	2	1		1		8
disco			1	2		3	2				8
electronic		1		2	1	1	4	1			10
folk			2	1	2	7	8	5	2	4	31
hip hop						1				1	2
jazz&blues				1	1		6	2			10
metal			1	4	4	7	6	5	1	2	30
ostatní		1		2	1	3	5	6	3		21
pop		3	2	5	6	9	8	10	2	3	48
punk			1	1	2	1	3	6	1	1	16
rock	1		6	11	10	16	21	20	8	12	105
world music			1			1	1		1		4
celkový počet hodnocení	1	7	15	29	28	51	65	55	19	23	293

V ročníku 1991 bylo celkově napsáno 401 recenzí, z toho hvězdičkami bylo hodnoceno celkem 293 LP desek a singlů a koncertů, kterých se redaktoři zúčastnili. Nejvíce hodnocení zaujímají desky hrající rock (105 recenzí), dále následují pop (48), folk (31), metal (30), punk (16) atd. Nejčastěji udělovaným počtem hvězdiček bylo 3,5 hvězdičky (65 recenzí) a nejméně používaným hodnocením bylo 0 hvězdiček (pouze jedenkrát). Dalšími nejčastěji udělovanými hvězdičkami byly 4 hvězdičky (55 recenzí), 3 hvězdičky (51 recenzí), 2 hvězdičky (29 recenzí), 5 hvězdiček (23 recenzí), 4,5 hvězdičky (19 recenzí), 1,5 hvězdičky (15 recenzí) a druhým nejméně udělovaným počtem hvězdiček byla 1 hvězdička (7 recenzí). Vzhledem k tomu, že nejčastěji recenzovaným žánrem byl rock, je i hodnocení prostoupeno všemi hvězdičkami s výjimkou jedné hvězdičky a kopíruje také nejčastěji používané hodnocení. U popu se již hodnocení recenzentů neodráží v počtu recenzí. Nejčastější počet hvězdiček v popu jsou 4, 3 a 3,5 hvězdičky. Tříkrát je u tohoto žánru zastoupena pouze jedna hvězdička a nejvyšší počet získal třikrát. Hudba folkové oblasti byla maximálním počtem hvězdiček hodnocena čtyřikrát a nejmenší počet hvězdiček, který jí recenzenti přisoudili, byl 1,5 a to ve dvou recenzích.

Hodnocení, ročník 1999

žánry	0	2	3	4	5	6	7	8	9	10	celkový počet hodnocení
alternative								3	1		4
electronic	1					3	3	4	3	1	15
folk							6	4	3		13
hip hop				2		1	3				6
jazz&blues	1			2	2	10	18	13	13	4	63
metal		1			3	10	7	6	2		29
ostatní	1		1			1	6	5	2	1	17
pop	1		1	1	3	3	4	8	3		24
punk			1				1	1			3
rock	1		1	1	5	7	18	22	8	1	64
world music							1	1			2
celkový počet hodnocení	5	1	4	6	13	35	67	67	35	7	240

V ročníku 1999 bylo celkově napsáno 1186 recenzí. Většina recenzí byla ve srovnání s ročníkem 1991 velmi krátkých. Někdy se hodnocení recenzenta skládalo jen z několika málo vět. Pro potřeby této práce bylo hvězdičkami hodnoceno 240 CD a MC odpovídajícího rozsahu. Nejčastěji recenzovaný žánr byl opět rock (64 recenzí) a nově jazz&blues (63 recenzí). Skokové navýšení recenzí žánru jazz&blues lze vidět v aktivitě Ondřeje Konráda, který napsal velké množství hodnocení a věnoval se téměř výhradně tomuto žánru. Třetí v pořadí následuje metal (29), který si drží téměř stejný počet recenzí jako v ročníku 1991, poté pop (24), electronic (15), folk (13), hip hop (6), alternative (4), punk (3) a world music (2). Nejčastěji bylo udělováno 7 a 8 hvězdiček – šedesát sedmkrát. Dále potom 6 a 9 hvězdiček (třicet pětkrát), 5 hvězdiček (třináctkrát), 10 hvězdiček (sedmkrát), 4 hvězdičky (šestkrát), 0 hvězdiček (pětkrát), 3 hvězdičky (čtyřikrát) a 2 hvězdičky (jedenkrát). Rocková hudba byla nejčastěji hodnocena 8 hvězdičkami (22 recenzí) a 7 hvězdičkami (18 recenzí), 9 hvězdiček (8 recenzí) a 6 hvězdiček (7 recenzí). 10 hvězdiček bylo stejně jako 0, 3 a 4 hvězdičky uděleno pouze jednou. Jazz&blues je hodnocen vyšším počtem hvězdiček než rock. Častěji získal i nejvyšší hodnocení a nejnižšími známkami byl hodnocen méně než rock. Jazz&blues byl nejčastěji hodnocen 7 hvězdičkami (18 recenzí), poté 8 a 9 hvězdičkami (shodně 13 recenzí) a 6 hvězdiček bylo uděleno desetkrát. Nejvyšší počet hvězdiček získal čtyřikrát, což je o tři více,

než bylo uděleno rocku. Třetím nejčastěji recenzovaným žánrem byl metal, který byl nejvíce krát ohodnocen 6 hvězdičkami (desetkrát), dále potom 7 hvězdičkami (sedmkrát) a 8 hvězdičkami (6krát). Ani jednou mu nebyl přidělen nejvyšší, ani nejnižší počet hvězdiček. Folk byl proti ročníku 1991 recenzovaný mnohem méně, přesto se veškeré jeho hodnocení dosahuje pouze 7, 8 a 9 hvězdiček.

Hodnocení, ročník 1991

recenzenti	country	disco	electronic	folk	hip hop	jazz&blues	metal	ostatní	pop	punk	rock	world music	celkový počet recenzí
Bezr Ondřej		1				1	1	1	5	1	14		24
Čáp Petr		1	2	1				1	3	1	4		13
Černý Jiří				1				1	2	1	5		10
Čurný Juraj									2		3	1	6
Dordor F.											1		1
Dorůžka Lubomír				1									1
Hartman Ivan				8			1	3	4	1	7		24
Horáček František				6				1	2		1		10
Horáková Alena		2							2		3		7
Janoušek Miloš											1		1
Klusák Pavel				2		1		4	3	1	6	1	18
Komers Petr	1			2				1			1		5
Konrád Ondřej				1		4		1	6		7		19
Korál Petr							7			2	1		10
Kučera ml. Ilja							4		1		2		7
Lindaur Vojtěch					1					1	6		8
Ludva Roman								1			4		5
Martínek Jan							4		1		1		6
Mičkalová Petra						3			1				4
Nosálek Petr		1							3		3		7
Opekar Aleš	1			1				1	2	2	1		8
Petričko Jan											1		1
Rejžek Jan				1									1
Riedel Jaroslav											1		1
Sedloň Petr		2	1					1	5		4		13
Sedloňson MC		1											1
Studený Jiří				2									2
Špulák Jaroslav			1				8		2	5	10		26
Valeš Jindřich			1										1
Veverka Ruda						1							1
Vitouš Petr	3			1					1				5
Vlasák Vladimír	3			3	1		1	1	1		8		18
Vlček Josef			5	1			3	3	2		10	2	26
Wunch Jan I.								1					1
celkový počet	8	8	10	31	2	10	29	21	48	15	105	4	291

V tabulce výše můžeme vidět seznam recenzentů v ročníku 1991 a oblasti, o kterých psali a v jakém množství. Nejvíce recenzí napsali Jaroslav Špulák (26 – nejvíce z oblasti rock, metal, punk) a Josef Vlček (26 – nejvíce z oblasti rock, electronic, metal a ostatní), dále potom Ondřej Bezr (24 – rock, pop), Ivan Hartman (24 – folk, rock, pop), Ondřej Konrád (19 – rock, pop, jazz&blues) a Pavel Klusák (18 – rock, ostatní, pop). Z přehledu vyplývá, že Ondřej Bezr, Ondřej Konrád, Jaroslav Špulák a Vojtěch Lindaur, Josef Vlček a Vladimír Vlasák se soustředili na prostředí rockové hudby; Petr Korál se věnoval převážně metalu a Ivan Hartman s Františkem Horáčkem psali o folku.

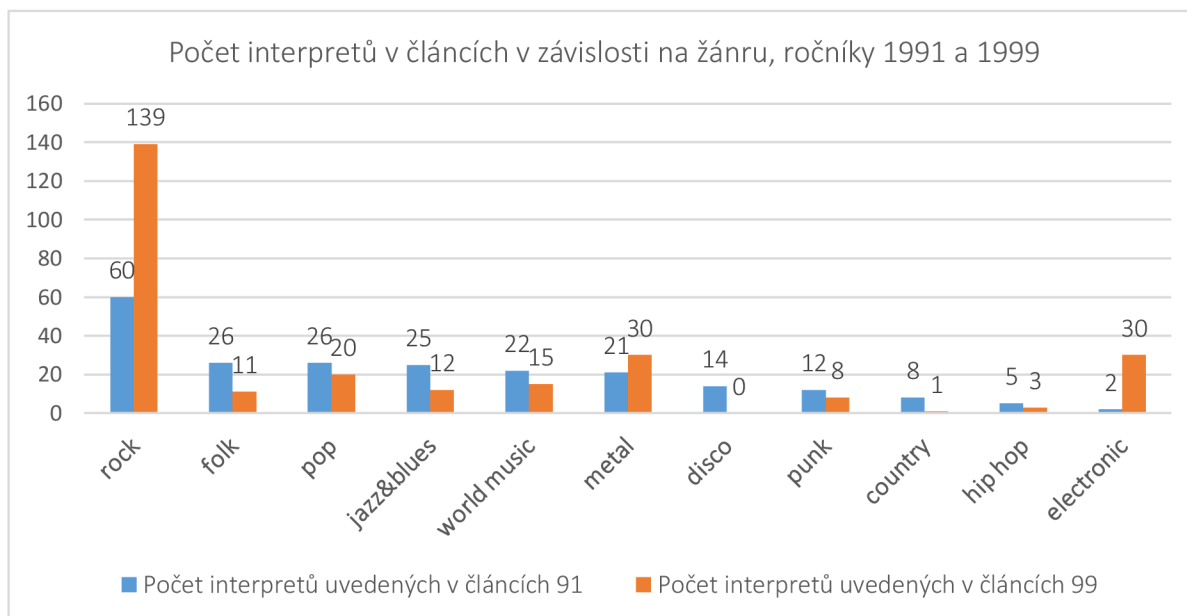
Hodnocení, ročník 1999

recenzenti	alternative	electronic	folk	hip hop	jazz&blues	metal	ostatní	pop	punk	rock	world music	celkový počet recenzí
Bezr Ondřej	1	1			9		3	1		5	1	21
Bureš Radek		1		1			1	2		4		9
Černý Jiří							1	2		1		4
Dedecius Hynek		1										1
Diestler Radek	1				1		1	2		11		16
Dobiáš Radek						2						2
Helcl Roman							1					1
Horáková Martina										1		1
Ivanov Ivan										1		1
Jireš Roman							1	1		2		4
Kocábek Antonín										2		2
Kofroň Leoš		2	4				2	2		6	1	17
Kománková Jana		8		1			2	1		3	1	16
Konrád Ondřej			1		50			1				52
Korál Petr		1	2	1		23			2	5		34
Kotrbová Martina										10		10
Kukla Marek						6	1			7		14
Latislav Miloš	1				1			1		2		5
Lindaur Vojtěch			1					2	1	9		13
Maso Jindra									1			1
Moravčík Jiří			2				1					3
Neuman Saša							1					1
Nožička Petr										2		2
Pichlík Jaroslav										1		1
Schmidtová Veronika							1	3		6		10
Slabý K. Z.					1							1
Slabý Petr					1	1	1		1			4
Sobotka Jan			1		1					1		3
Stratton Brad					1							1
Špiroch Matěj				1								1
Švamberk Alex	1	1		3	1	3	2	1	1	4		17
Váša Ondřej						1		2		4	1	8
Vlček Josef							1	2		1		4
Vojtíšek Daniel					1		1	2		5		9
Wunch Jan I.		2	2				1			6		11
celkový počet	4	17	13	7	67	36	22	25	6	99	4	300

Tabulka výše zobrazuje recenzenty a oblast, kterou hodnotili, a které se věnovali v ročníku 1999. Zcela největší počet recenzí napsal Ondřej Konrád (52 – z toho 50 recenzí se věnovalo žánru jazz&blues). Petr Korál recenzoval CD a MC ve 34 případech (metal, rock, punk). 21 recenzí napsal Ondřej Bezr (jazz&blues, rock, ostatní žánry), 17 Leoš Kofroň (rock, folk, electronic) a Alex Švamberk (rock, metal, hip hop). Z výše uvedené tabulky vyplývá, že Ondřej Konrád se v časopise skoro jako jediný věnoval jazz&blues (o jazz&blues psal i Ondřej Bezr, který se na něj ve srovnání s ročníkem 1991 přeorientoval), Petr Korál se specializoval na metal, Jana Kománková se zabývala elektronickou hudbou. O rockové hudbě psalo majoritně více autorů: Radek Diestler, Martina Kotrbová, Marek Kukla, Veronika Schmidtová, Vojtěch Lindaur a další.

Zastoupení žánrů v literárních útvarech

Následující graf zobrazuje zastoupení interpretů jednotlivých žánrů v článcích v ročnících 1991 a 1999. Z grafu je patrné, že v ročníku 1991 jsou nejvíce zastoupeny články o interpretech věnujících se rocku. Obdobně je tomu také v ročníku 1999, kde je tato kategorie ještě více dominantní a interpretů věnujících se rocku je více než dvojnásobek oproti ročníku 1991. V ročníku 1999 je velmi výrazný nárůst žánru elektronické hudby (dva interpreti v roce 1991 a třicet interpretů v roce 1999). Elektronická hudba si tak vyměnila pozici s disco, což lze chápat jako postupný vývoj směřování jednotlivých proudů a jejich vzájemné prostupování.

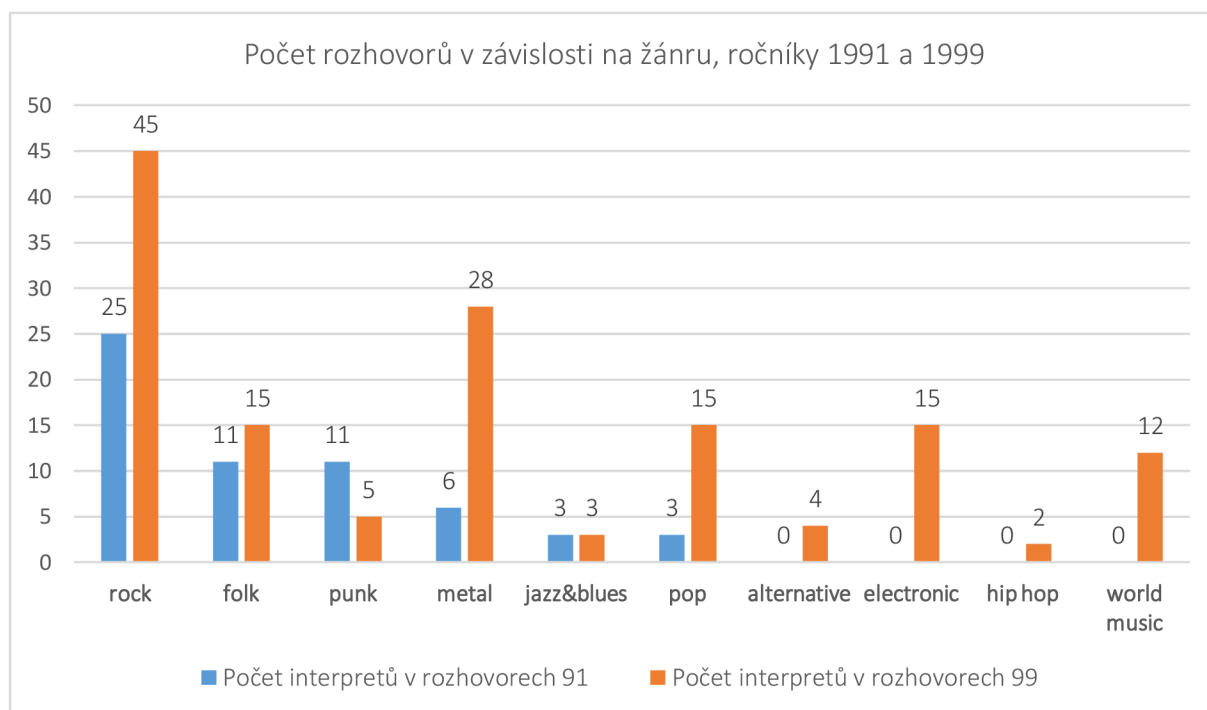

Poznámka: V ročníku 1991 je 8 interpretů, kteří nejsou uvedeni v grafu a jsou z těchto žánrů: rap, DJ, alternative, klasická hudba. V ročníku 1999 je 21 interpretů, kteří nejsou uvedeni v grafu a jsou z těchto žánrů: techno, industrial, rap, soul, experimental, drum&bass, reggae, world fusion, filmová hudba.

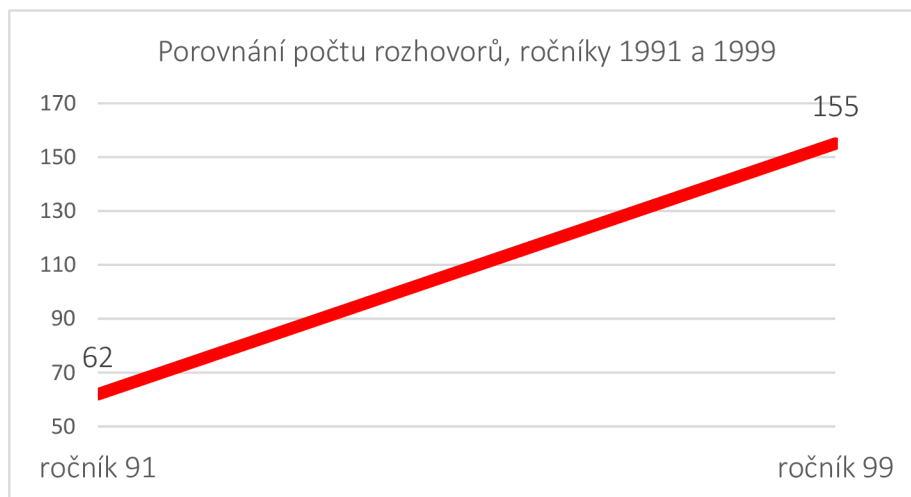
Následující dva grafy ukazují počet interpretů, o kterých byla v článcích v časopise zmínka. Grafy porovnávají počet článků o rockových interpretech a počet článků interpretů všech ostatních žánrů, včetně procentuálního poměru. Ze srovnání vyplývá, že se mezi ročníky zvýšil celkový počet článků o rockových interpretech – 26 % v ročníku 1991 a 47 % v ročníku 1999.

Interpreti uvedení v rozhovorech – rozdělení podle žánru

Mezi ročníky 1991 a 1999 je obrovský rozdíl v počtech interpretů podle žánru, kteří figurovali v rozhovorech. V ročníku 1991 je poměrně málo různých interpretů a zároveň je zde i malá škála žánrů, nejvíce převládá rock. V ročníku 1999 došlo k velkému navýšení jak jednotlivých interpretů, tak i žánrů; v ročníku 1991 to bylo šest žánrů a 25 rockových interpretů, v ročníku 1999 pak deset žánrů a 45 rockových interpretů. Mezi nové žánry v ročníku 1999 patří alternative, electronic, hip hop a world music.

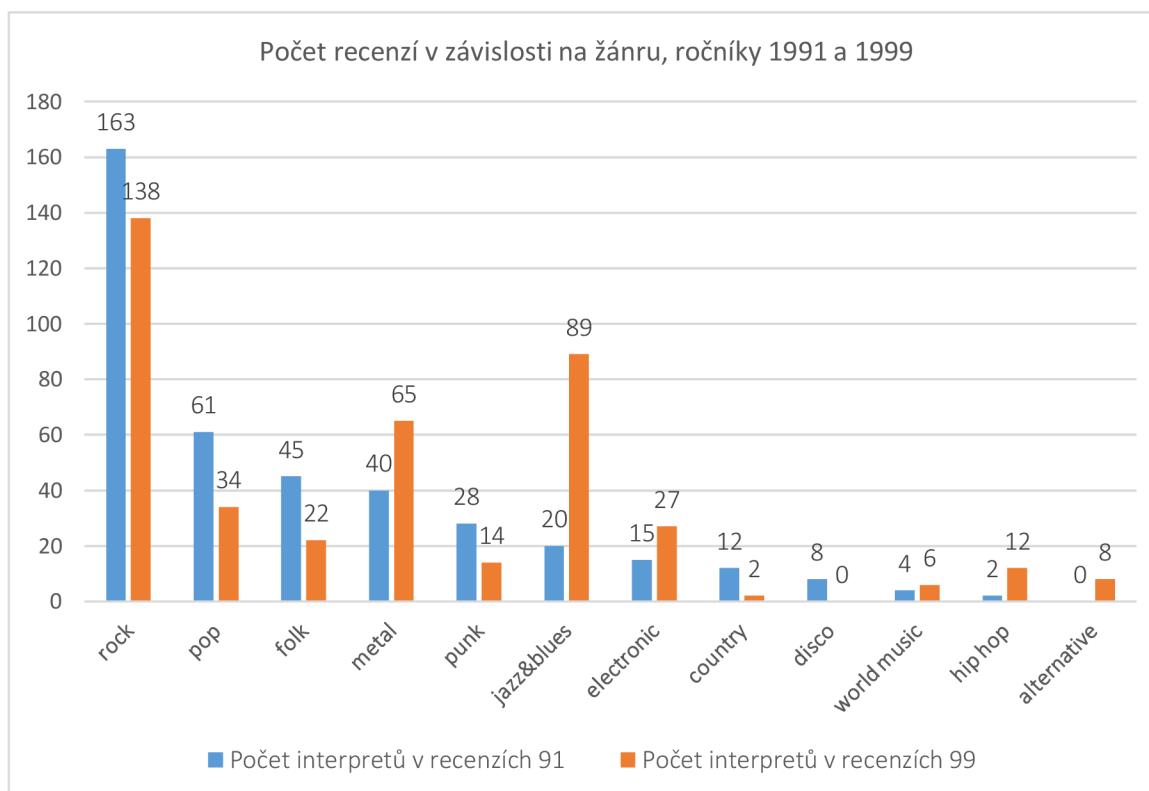

Dále je velmi zajímavé srovnání mezi ročníky 1991 a 1999 v celkovém počtu interpretů a hlavně v trendu. V ročníku 1991 bylo v rozhovorech 62 interpretů a v ročníku 1999 jich bylo již 155. Tento nárůst byl patrný napříč všemi žánry a zároveň také v ročníku 1999 přibýly žánry nové. Trend vývoje a srovnání celkového počtu zobrazuje graf níže.

Interpreti uvedení v recenzích – rozdělení podle žánru

V počtu interpretů uvedených v recenzích dominuje v obou ročnících žánr rock. Ostatní žánry se střídají s různými výkyvy. Dalším výraznějším žánrem v recenzích je jazz&blues, který měl v ročníku 1991 dvacet recenzí a v ročníku 1999 měl již 89 recenzí, což je téměř čtyř a půl násobné navýšení. Přehledně je situace zobrazena v níže uvedeném grafu.

Poznámka: V ročníku 1991 bylo otištěno 36 recenzí interpretů, kteří nejsou v grafu uvedeni. Jednalo se o interprety těchto žánrů: swing, klasická hudba, new wave, reggae, bigbeat, funk, experimentální hudba, industrial, R&B, hardcore, mix, techno, new age, fusion, soul. V ročníku 1999 bylo 36 recenzí interpretů, kteří nejsou v grafu uvedeni. Jednalo se o interprety těchto žánrů: drum&bass, funk, stará hudba, rock&roll, swing, techno, reggae, muzikál, industrial, minimalismus, experimentální hudba, klasická hudba, soul, new wave, world fusion, soundtrack.

8 Závěr

V bakalářské práci předkládám podrobnou analýzu časopisu Rock & Pop, jmenovitě čísel vydávaných v devadesátých letech dvacátého století. Snažím se podat odpověď na otázky, jaké bylo stylově žánrové složení časopisu a populárně hudební scény devadesátých let, jak se transformovala kultura po roce 1989, jak se změnila hudba a psaní o ní po roce 1989 a jaký byl poměr zahraniční a domácí hudby.

Díky Jiřímu Černému se v prvním uceleném ročníku časopisu Rock&Pop promítá široké spektrum hudebních žánrů a oblastí, které byly počátkem 90. let 20. století poslouchány, šířeny a objevovány obyvateli naší země. Celkem pochopitelně byl rock převládajícím hudebním žánrem v průběhu celé dekády a převládá tedy i v našem periodiku ve všech literárních útvarech, kterými byly články, rozhovory a recenze. V časopise však byly také publikovány literární útvary věnující se i dalším hudebním žánrům, jejichž zastoupení se během devadesátých let značně proměňovalo. Tuto proměnu můžeme vysvětlit skutečností, že čtenáři získali neomezený přístup k hudbě (například metalové), která byla před rokem 1989 tehdejší režimem potlačována. S neomezeným kontaktem se zahraniční hudební sférou se objevují a množí články o popové kultuře a popových interpretech zejména z Velké Británie, o které se psalo v ročníku 1991 více než o domácí popové scéně. Hudební scéna USA se naproti tomu odráží ve větším počtu literárních útvarů z oblasti jazz&blues, metal, ale i pop.

Po nasycení západní hudební kulturou došlo v devadesátých letech k obratu zpět k domácí hudební scéně a zvýšení napsaných literárních útvarů o českých interpretech a kapelách. Současně s tímto trendem se také zvýšil počet rozhovorů s interprety zahraničními. Což bylo pravděpodobně dáno novými technologiemi, lepší jazykovou vybaveností redaktorů a přilákáním mladší generace čtenářů. Žánr, který se v ročníku 1991 téměř nevyskytoval, a který se objevil v ročníku 1999 je electronic music. V ročníku 1999 měl samostatnou sekci, kterou vedla Jana Kománková. Na tomto žánru je velmi dobře vidět zájem posluchačů a postupný vývoj hudební scény a lze z něj vyčíst snahu přilákat do časopisu mladé čtenáře. Naopak folková a country hudba se stárnoucí populací posluchačů a čtenářů postupně přicházela o svoje místo.

Závěrem lze tedy říci, že společenská i technologická proměna, která proběhla v 90. letech 20. století, se významně promítla do obsahu časopisu. Tato změna je nejvíce patrná

v nárůstu počtu článků o žánrech v předlistopadové době těžko dostupných, v postupném příklonu k domácí hudební scéně, v recenzování modernějších médií (jmenovitě CD) a v nárůstu počtu recenzí zahraničních zdrojů. Podrobná analýza nám umožnila vysledovat, že na jisté změny časopis nezareagoval anebo se dokonce vyvíjel v opačném směru. Příkladem je snižování počtu literárních útvarů věnovaných folku navzdory zvyšujícímu se zájmu o tento hudební žánr ze strany čtenářů. Tento protipohyb mohl být jedním z významných faktorů vedoucích ke snížení prodejnosti časopisu Rock & Pop na konci 90. let.

9 Anotace

Jméno a příjmení autora	Veronika Bartlová
Fakulta	Filozofická
Katedra	Muzikologie
Název diplomové práce	Obsahová analýza časopisu Rock & Pop se zaměřením na charakter české populární hudební scény v 90. letech
Vedoucí diplomové práce	Mgr. Jan Blüml, Ph.D.
Počet znaků	118 608
Počet příloh	0
Počet titulů použité literatury	52
Klíčová slova	hudební časopis, Jiří Černý, obsahová analýza, pop, populární scéna, rock, Vojtěch Lindaur
Krátká charakteristika	Práce popisuje obsah dvou ročníků časopisu Rock & Pop vydávaných v devadesátých letech dvacátého století a zjišťuje, jaké převládalo jeho stylově žánrové složení. Věnuje se transformaci kultury a hudebního vnímání obyvatel Československa po roce 1989. Sleduje také, jaký poměr zaujímala zahraniční populární hudba k hudbě české, a které zahraniční země byly v časopise zastoupeny.

10 Shrnutí

Předmětem bakalářské práce je analýza všech čísel dvou ročníků časopisu Rock & Pop, jednoho ze začátku a druhého z konce devadesátých let dvacátého století. Konkrétně je popsáno stylově žánrové složení časopisu a populárně hudební scény devadesátých let. Dále je v práci popisována proměna hudební kultury po roce 1989, změna způsobu psaní o populární hudbě po roce 1989 a poměr zahraniční a domácí hudby. Vše zmíněné je zasazeno do kontextu periodika Rock & Pop.

Práce je rozdělena do dvou větších celků; každý z nich je rozprostřen do více kapitol. První celek se zabývá hudebním průmyslem a kulturou populární hudby v Československu. Zejména popisuje, jak se obyvatelstvo Československa dostávalo do kontaktu se zahraniční hudbou a jaký jazyk byl pro produkci populární hudby používán. Dále se věnuje změnám v preferencích, ke kterým docházelo po roce 1989 v přijetí hudby i ve vývoji samotného hudebního průmyslu. První celek také představuje události vedoucí k založení časopisu Rock & Pop i jeho pozdější vývoj.

Druhá část práce je méně popisná a soustředí se na analýzu ročníků 1991 a 1999 časopisu Rock & Pop. Jmenovitě se věnuje technickým parametrům jako je formát tištěných čísel, počet stránek a čísel v jednotlivých ročnících, pravidelným rubrikám, které časopis obsahuje a vývoji redakce. Druhý celek se dále podrobně zabývá rozdělením a porovnáním literárních útvarů vyskytujících se v časopise, srovnáním hudebních žánrů a zemí, ve kterých daná hudba vznikla. Popisuje také žebříček nejcitovanějších interpretů a kapel a uvádí korespondenci oblíbenosti s dobovými sociologickými průzkumy.

11 Summary

The subject of this bachelor thesis is the analysis of all numbers of two issues of Rock & Pop magazine, one from the beginning and the other from the end of the nineties of the twentieth century. Particularly, the stylistic genre composition of the magazine and the popular music scene of the nineties are described. The thesis also describes the change in musical culture after 1989, the change in the way of writing about popular music after 1989 and the ratio of foreign and domestic music. Everything mentioned is set in the context of the journal Rock & Pop.

The thesis is divided into two larger parts; each of them is spread over several chapters. The first one deals with the music industry and popular music culture in Czechoslovakia. In particular, it describes how the population of Czechoslovakia came into contact with foreign music and what language was used for the production of popular music. It also deals with the changes in preferences, which occurred after 1989 in the acceptance of music and in the development of the music industry itself. The first part also presents the events leading to the foundation of Rock & Pop magazine and its later development.

The second part of the thesis is less descriptive and focuses on the analysis of the 1991 and 1999 issues of Rock & Pop magazine. Namely, it deals with technical parameters such as the format of printed issues, the number of pages in individual issues, the regular sections and the development of the editorial members. The second part also deals in detail with the division and comparison of literary genre appearing in the journal, a comparison of musical genres and the countries in which the given music was originated. It also describes the ranking of the most cited performers and bands and shows the correspondence of popularity with sociological surveys of the time.

12 Résumé

Le sujet du mémoire de licence est l'analyse de tous les numéros de deux ans du magazine Rock & Pop, l'un depuis le début et l'autre depuis la fin des années 90 du XXe siècle. Plus précisément, la composition de genre stylistique du magazine et la scène musicale populaire des années 90 sont décrites. L'ouvrage décrit également le changement de culture musicale après 1989, le changement dans la manière d'écrire sur la musique populaire après 1989 et le rapport entre musique étrangère et nationale. Tout ce qui est mentionné se situe dans le contexte du périodique Rock & Pop.

Le travail est divisé en deux grandes unités; chacun d'eux est réparti sur plusieurs chapitres. La première unité traite de l'industrie musicale et de la culture musicale populaire en Tchécoslovaquie. En particulier, il décrit comment la population de la Tchécoslovaquie est entrée en contact avec la musique étrangère et quelle langue a été utilisée pour la production de musique populaire. Il traite également des changements de préférences qui se sont produits après 1989 dans l'acceptation de la musique et dans le développement de l'industrie musicale elle-même. La première unité présente également les événements qui ont conduit à la fondation du magazine Rock & Pop et à son développement ultérieur.

La deuxième partie de l'ouvrage est moins descriptive et se concentre sur l'analyse des éditions 1991 et 1999 du magazine Rock & Pop. À savoir, il traite de paramètres techniques tels que le format des numéros imprimés, le nombre de pages et de numéros au cours des années individuelles, les sections régulières que contient le magazine et le développement de l'équipe éditoriale. La deuxième unité traite également en détail de la division et de la comparaison des unités littéraires apparaissant dans le magazine, d'une comparaison des genres musicaux et des pays d'origine de la musique donnée. Il décrit également le classement des artistes et groupes les plus cités et montre la correspondance de la popularité avec les enquêtes sociologiques de l'époque.

13 Seznam pramenů a literatury

13.1 Prameny

Dědek, Honza, a Josef Vlček. *Zub času*, 135–238, Praha: Galén, 2012. ISBN 978-80-7262-883-4.

Lindaur, Vojtěch. *Dotknout se snu*, 187–229, Praha: Levné knihy KMa, 2007. ISBN 978-80-7309-420-1.

Riedel, Jaroslav. *Kritik bez konzervatoře / rozhovor s Jiřím Černým*, 3. vyd., 155–320, Praha: Galén, 2015. ISBN 978-80-7492-202-2.

Rock & Pop 1, č. 1 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 2 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 3 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 4 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 5 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 6 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 7 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 8 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 9 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 10 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 11 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 12 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 13 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 14 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 15 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 16 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 17 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 18 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 19 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 20 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 21 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 22 (1991). ISSN 0862-7533.

Rock & Pop 1, č. 23 (1991). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 1, č. 24 (1991). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 1, č. 25 (1991). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 1 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 2 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 3 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 4 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 5 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 6 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 7 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 8 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 9 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 10 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 11 (1999). ISSN 0862-7533.
Rock & Pop 9, č. 12 (1999). ISSN 0862-7533.

13.2 Literatura

- Bek, Mikuláš. *Konzervatoř Evropy? K sociologii české hudebnosti*, Praha: KLP – Koniasch Latin Press, 2003. ISBN 80-85917-99-8.
- Dorůžka, Petr et al. *Beaty Bigbeaty Breakbeaty*, Praha: Maťa, 1998. ISBN: 80-86013-41-2.
- Elavsky, Michael Charles. „Czech Republic.“ V *The International Recording Industries*, ed. Lee Marshall. London: Routledge, 2012. <https://doi.org/10.4324/9780203834664>.
- Harušák, Richard. „Rock & Pop je mrtev ať žije Rock & Pop.“ *Rock & Pop* 21, č. 9 (2021): 1–2. <https://www.rockandpop.eu/rockpop-je-mrtev-at-zije-rockpop/>
- Havlíček, Dušan. *Listy v exilu*, 10–56, Olomouc: Burian a Tichák, 2008. ISBN 978-80-903687-7-4.
- Hendl, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*, 29–230, 2. vyd, Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- Kasan, Jaroslav. *Výzkum hudebnosti 1990*, Praha: Český rozhlas – Informace Výzkumného oddělení Českého rozhlasu, 1991.
- Krippendorff, Klaus. *Content analysis: an introduction to its methodology*, 3. vyd., London: SAGE, 2013. ISBN 978-1412983150.
- Poledňák, Ivan a Ivan Cafourek. *Sondy do popu a rocku*, Praha: H & H, 1992. ISBN 80-85467-14-3.
- Sedláková, Renáta. *Výzkum médií: Nejužívanější metody a techniky*, Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-3568-9.
- Vaněk, Miroslav. *Byl to jen rock'n'roll? Hudební alternativa v komunistickém Československu 1956 – 1989*, Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1870-0.
- Vlček, Josef. *Rockové směry a styly*, Praha: Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1988.